

Pe
cărări
de
munte

ORIZONTAL. 1) Cunoscută cabană din Munții Ciucas, situată la poalele masivului, într-o poiană întinsă (2 cuv.). 2) Cabană în Munții Bucegi, de unde se oferă privirilor însetate de frumos panorama înălțimilor. Cabană din Poiana Junilor, vecină cu stațiunea montană Poiana Brașov (neart.). 3) Lala în Munții Rodnei, Bilea și Capra în Făgăraș și Bucura în Munții Retezat. Duce singele la inimă. 4) Plantă acvatică terțiară, ale cărei singure locuri de creștere în Europa sînt pîrîul și lacul cu ape termale Petea (Băile «1 Mai» de lângă Oradea). Înălțimi montane. 5) La intrarea în tabără. Virful cu..., cabană din Munții Bucegi. Jeni Cristea. 6) Vasilescu Petre. Rîu în Coasta de Fildes. Erou din mitologia greacă. 7) Lampă de radio. 8) Cabană, nu departe de Suceava. Vai! 9) Podis de eroziune situat în nordul Dobrogei, pe ale cărui văi se practică agricultura. 10) Singură. Pe culmea itinerar stabilit de excursioniști. 11) Ambalaje. Colt de stîncă.

VERTICAL: 1) Virful cel mai înalt (2543 m) din țara noastră, aflat în Munții Făgărașului. 2) Treaptă orizontală de mici dimensiuni pe traiectul unei creste, precedind o cădere pronunțată a acesteia. Cabană în Bucegi, situată pe valea Superioară a Ialomei, în apropiere de o cunoscută peșteră. 3) Oraș situat la poalele Munților Bihorului. Afluent al Bistriței moldovenești, renumit prin cheile sale pitorești săpate în calcar și prin lacul de baraj natural (Lacul Roșu) din bazinul său superior. 4) Autorul poeziei «Drumetele». La coborîrea

de pe Șurianul! 5) Rîu în Franta, afluent al Loarei. Pos-tament. 6) Demnitar de vază al principatului Tin din China antică (sec. III î.e.n.). Hai, călutele. Rîu în R.F.G. 7) Pe Semenici! La Costila! Fruct originar din Antile. 8) Verb în apropiere de... Pîrîul Rece. Ozonul înălțimilor (pl.). 9) Oțet în Moldova. Kilogram (abr.). Pronume. 10) Stațiune balneoclimaterică în Munții Vrancei. 11) A spune «drum bun». Masiv muntos din Carpații Orientali, important obiectiv turistic, care atinge în virful Toaca 1904 m.

DICTIONAR: NSI, IKAE, EAB, EVRE, LII, AILS, ATT.

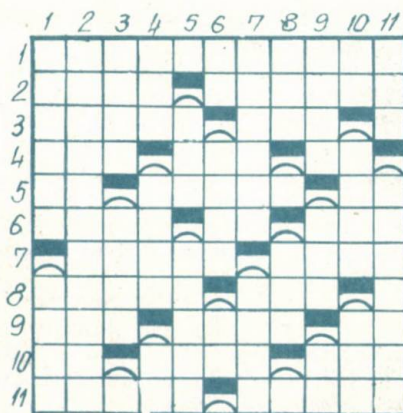

Pe
litoral!

ORIZONTAL. 1) Ne oferă, pe un litoral de 70 km, apă, soare și nisip într-un cadru de vis (2 cuv.). 2) Pictor clasic român, autorul tabloului «Portul Constanța». Stațiuni situate între mare și lacul Techirghiol. 3) Cap la nord de Mamaia. A fost și una glaci-

ară. 4) Amarată la mijloc! Siutghiol, Techirghiol sau Mangalia (sing.). Dumitru Tudor. 5) Poftim. Luate pentru lectură în geanta de voiaj. Alifie (reg.). 6) Hotel din stațiunea Saturn. Arse în final! Prenume masculin. 7) Hotel (cu o capacitate de 297 de locuri) din stațiunea Venus. Constanța, Mamaia, Mangalia, Eforie Nord și Sud (sing.). 8) Patria lui Ulise, la care acesta ajunge după lungi peregrinări pe mare. În centrul preocupărilor pe litoral. 9) Într-o sîmîntă. Sulite solare (sing.). La amiază! 10) Armăsar dobrogean. Valuri. Ionică cel mare! 11) Autorul poeziei «De pe tîrm». Își trimis elevii în tabere și sate de vacanță la munte și la mare.

VERTICAL: 1) Perlă a litoralului românesc situată la 3 km nord de Constanța. Poet clujean, autor al poeziei «Nava roșie». 2) Mai mare peste mări. 3) Adăpost pentru nave într-un port. Ține la rece. 4) Fluviu în Peru. Mică navă cu vele și motor! Pe unde! 5) Acela. A stăruit mult pe lângă cineva (reg.). 6) La Neptun! Bronzată cam tare. În cadă. 7) Urmările bineficătoare asupra organismului ale băilor de soare, apă și nisip. Al doilea reprezentant al dinastiei scitilor, fondată în anul 130 î.e.n. 8) Aur (inv.). Hopa. 9) Cel de salinitate al Mării Negre este cuprins în medie între 20–22‰. Patru într-un cart (sing.). Traversază marea căreia îi dă

numele, urmărită de un tăun (mit. gr.). 10) Pe mări! A scris poezia «Marea». Dig de piatră construit spre larg, la intrarea într-un bazin portuar. 11) Bogat în aerosoli marini. Compozitor italian, autor al cavatinei «Marea»

DICTIONAR: AZES, ENI.

ANTOLOGIA
SURISULUI

Așal Ei, acum întoarce obrazul stîng spre soare; și iată, acum este cealaltă parte luminată, iar prima nu.

Tot așa ne explica și polii pe capul lui Sreten.

— Uite, aici, vedeți — și spunînd acestea îndrepta degetul arătător spre creștet — aici este Polul Nord. Aci e iarnă veșnică, nu înfloreste niciodată nimic, totul e pustiu și chiar dacă se mai află cîte ceva, a degenerat.

DIN VOLUMUL „AUTOBIOGRAFIE“

GEOGRAFIA

*Branislav
Jovici*

SCRIITOR CLASIC SÎRB (1864-1938)

În românește de
**IOACHIM BOTEZ și
DORIN GĂMULESCU.**

În liceul nostru exista un glob care stătea de ani de zile pe dulapul din cancelaria directorului; acest glob arăta însă așa de jalnic, că-ți era milă să te uiți la el. Axul i se îndoie, încît, cu ocazia demonstrațiilor, se mișca totdeauna altfel de cum ne spunea profesorul că se învîrtește pămîntul. America de Nord era acoperită de o pată uriașă de cerneală, așa că eram încredințați că e Marea Neagră; iar acolo unde trebuia să fie Africa era o gaură imensă, încît nu mai știai dacă au făcut săpături englezii ca să găsească mormintele faraonilor sau a trecut vreo expediție americană, pentru ca, după îndrumările lui Jules Verne, să coboare în adîncurile pămîntului...

În locul globului stricat, profesorul folosea capul unui coleg de-al nostru, un oarecare Sreten Jovici care era, într-adevăr, așa de căpăținos, încît jurai că e chiar globul pămîntesc care se mișcă.

— Vino-ncoa, Sreten! începea profesorul lecția prin care ar fi vrut, să zicem, să ne explice ziua și noaptea. Vino și stai coala lîngă fereastră, ca să te bată soarele.

«Globul» ieșea din banca a treia și se ducea lîngă fereastră.

— Ei, vezi, cînd întorci așa obrazul drept către soare, atunci întreaga jumătate a capului îți este luminată, iar cealaltă nu!

Locurile acestea sînt, în general, necercetate.

Altă dată profesorul ne-a explicat, folosind capul lui Sreten, drumul străbătut de acel călător îndrăgostit de geografie, care, ca să întărească cel de-al patrulea argument despre rotunjimea pămîntului, ar fi pornit dintr-un punct și, mergînd mereu în aceeași

direcție, ar fi ajuns tot în același punct. Profesorul a plecat de la nasul lui Sreten, un punct care se vedea foarte bine. Această explicație s-a desfășurat, cu aproximație, așa:

— Să luăm, așadar, nasul ca punct de plecare — și spunînd acestea își proptea degetul arătător în nasul lui Sreten, după care, trăgîndu-i cu unghia pe față, se îndrepta către urechea stîngă — și să pornim către răsărit, adică spre acea parte a lumii de unde răsare soarele. După aceea vom... Sretene, să te speli în urechi... după aceea vom înconjura globul pămîntesc și vom merge de cealaltă parte a lumii... Ți-am mai spus, Sretene, și ora trecută, să te tunzi. Cu toate că de cealaltă parte a pămîntului trăiesc sălbatici, nu vreau să-mi mai vir degetele prin părul ăsta murdar al tău... Asta e acea parte unde e noapte cînd la noi e ziua, și invers: unde e ziua cînd la noi e noapte. După aceea vom trece peste urechea dreaptă a lui Sreten, și iarăși mai departe și mai departe, și iată-ne pe nasul lui Sreten de unde am și plecat...

Trebuie să se știe că profesorul nostru de geografie avea o mîină destul de grea și că se sluzea de ea cu foarte multă plăcere în timp ce ne vorbea despre toate cele cîte se află pe pămînt, despre fluvii, despre munți, lacuri, mări și cîte altele; cînd se apuca să vorbească despre cer și despre corpurile cerești, dădea din mîini rău de tot și ne plesnea pentru orice fleac, încît ni se părea că pe cer au loc ciocniri catastrofale între planete.

Așa, de pildă, o dată, cînd ne explica eclipsa, ne-a scos pe cîțiva în fața catedrei. Mai întîi l-a chemat pe un oarecare Jivko, cel mai mare elev din clasă, căruia îi dăduseră tuleiele și pe care toți profesorii îl sfătuiau să se însoare. L-a chemat și l-a așezat în așa fel ca să-l putem vedea cu toții.

— Cu toate că ești un cogeamite măgar, de data asta vei reprezenta soarele.

S-a adresat apoi celorlalți elevi:

— Băgați de seamă, capul lui Jivko ăsta este soarele și el luminează și pămîntul și luna. Pămîntul, ca și pînă acum, va fi capul lui Sreten, iar pentru lună îl vom lua pe prichindelul ăsta din banca a doua.

Prichindelul ăsta din banca a doua eram eu.

— Ei, acum vedeți, copii: cînd soarele stă aici unde este acum Jivko, iar pămîntul aici unde e Sreten și luna acolo unde-i prichindelul, el își trimite razele și luminează și luna și pămîntul. Așa-i?

Toți tăceam, fiindcă nu puteam să ne închipuim nici cum ar putea să lumineze Jivko și nici cam ce ar putea să lumineze.

— Însă — a continuat profesorul — pămîntul, în drumul său în jurul soarelui, se

găsește la un moment dat între soare și lună... uite așa! Și de data asta ne-a așezat pe aceeași linie: Jivko, Sreten și eu. — Ei, și-acum, după cum vedeți, căpățînosul de Sreten l-a acoperit pe prichindelul ăsta și lumina lui Jivko nu poate să-l lumineze; și iată din ce cauză avem o eclipsă de lună. Înțelegi?

— Eu nu înțeleg! mormăi Jivko, de la care trebuia să pornească toată lumina.

Faptul că tocmai cel care trebuia să dea celorlalți lumină nu înțelegea, l-a scos pe profesor din sărîte, astfel că i-a ars o palma zdravănă menită să-i dea păcătoșului de Jivko cea mai precisă imagine a eclipsei, încît acesta, smiorcîndu-se, a adăugat repede:

— Acum înțeleg.

Și nu numai că înțelesese ce e o eclipsă, dar și noi, toți ceilalți, am priceput în acel moment de ce această parte a geografiei se numește fizică.

Era însă și mai rău cînd ne explica sistemul planetar.

— Să iasă planetele de ora trecută! strigă el.

Planetele eram Jivko, Sreten și eu.

— Tu, Jivko, după cum se știe, ești soarele. Stai aici și încet, cuminte, învîrtește-te în jurul tău.

— Tu, Sreten, ai să te învîrtești, de asemenea, în jurul tău, dar, învîrtindu-te în jurul tău, să alergi și în jurul lui Jivko ăsta, care reprezintă, după cum știi, soarele.

Apoi mă așeză și pe mine în rînd.

— Tu ești luna. Tu să te învîrtești mai întîi în jurul tău și, învîrtindu-te în juru-ți, să-i dai ocol și lui Sreten și împreună cu el să te învîrtești în jurul soarelui, adică în jurul lui Jivko.

După ce ne-a explicat ce aveam de făcut, a luat bățul și s-a așezat la o parte, ca un imblînzitor de fiare, gata să-l pocnească în cap pe cel care ar fi greșit. Atunci, la comanda lui, s-a pornit o mișcare și o goană!... Jivko se învîrtea în loc, păcătoșul de Sreten se rotea în jurul său și al lui Jivko, eu mă răsucaleam în jurul meu și în jurul lui Sreten, și amîndoi îl ocoleam pe Jivko. N-am apucat să facem bine nici primul cerc și toți trei ne-am prăbușit fără simțire din cauza amețelii. Mai întîi, am căzut eu, luna; peste mine s-a năruit pămîntul, iar peste pămînt soarele...

În vremea asta, profesorul stătea și privea cu minie acest mușuroi și, pe cînd noi gemeam, explica celorlalți elevi sistemul planetar și mișcarea corpurilor cerești prin univers.

Vă puteți închipui ce spaimă ne-a cuprins cînd l-am auzit pe profesor spunînd la sfîrșitul orei:

— Data viitoare vă voi explica ce este un vulcan.

CE SÎNT PROFILELE CARAFOLI ?

Povestea lor începe imediat după primul război mondial. În acel an, mai ales în Franța, o teorie elaborată de Jukovski, teoria sustentăției, constituia subiect de controverse pentru specialiștii în aviație. O lucrare ce aparținea profesorului Wytoszinski contesta nu numai concluziile lui Jukovski, dar și pe cele ale altui mare specialist în materie: Ludwig Prandtl. În 1927 apare însă lucrarea lui Elie Carafoli «Confrontation des théories aérodynamiques modernes avec les lois de la mécanique rationnelle», care, răsturnând teoria lui Wytoszinski, demonstrează corectitudinea teoriei sustentăției în formularea dată de Jukovski. Demonstrația teoretică fiind făcută, experimentarea trebuia să plece de la studiul aripiilor de avion. De aici încercarea de a găsi metode de trasare a profilelor aerodinamice. Metoda elaborată, simplă și în același timp generală, îngăduie obținerea oricăru profil de caracteristici aerodinamice și geometrice prescrise (cu vîrf ascuțit, diedru la vîrf, vîrf rotunjit). Ulterior profilele cu vîrf rotunjit au primit din partea unor mari personalități științifice denumirea de profile Carafoli. Aplicațiile acestora nu se mărginesc la domeniul aviației; ele devin interesante și în construcția turbinelor, a elicelor etc.

CARAFOLI, Elie este fondatorul și conducătorul școlii românești de aerodinamică. S-a născut la 15 septembrie 1901. După ce și încheie studiile la Școala Politehnică din București (1924), își ia licența în științe fizico-chimice la Sorbona (1926) și își susține doctoratul în 1928. Elev și colaborator al lui A. Toussaint, asistent al lui Paul Painlevé, obține în această perioadă strălucite succese științifice, unele dintre realizări purtîndu-i numele (profilele Carafoli, cuva Toussaint-Carafoli ș.a.). Retîns în țară (1928), predă

cursuri de aerodinamică și mecanica avionului. În același timp este angrenat în problemele de producție ale aeronauticii ca inginer-șef, apoi ca director la Industria Aeronautică Română (I.A.R.) Brașov, unde a condus proiectarea și executarea mai multor tipuri de avioane de concepție românească, realizări de nivel mondial în acea perioadă. Cu mijloace interne și personal din țară (avîndu-l ca principal colaborator pe Ioan Stroescu), realizează sufleria aerodinamică a Politehnicii. Studiind în continuare diverse tipuri de profile aerodinamice, aripile de anvergură finită, mecanica avionului ș.a., ajunge la rezultate remarcabile (de exemplu, stabilește pentru prima oară expresiile forțelor și momentelor de șarnieră pe partea mobilă a aripii). Publică numeroase lucrări, majoritatea devenite clasice. În 1948 pune bazele Institutului de mecanică aplicată al Academiei, din care, ulterior, s-au dezvoltat alte instituții științifice de prestigiu. Reușește să rezolve o serie de probleme de mare importanță pentru aviația modernă (o metodă unitară pentru studiul aripiilor delta, problema aripiilor cruciforme, alte rezultate obținute în studiul mișcărilor supersonice și hipersonice). Rezultatele activității sale științifice sînt prezentate în lucrarea devenită clasică «High Speed Aerodynamics» (1956). Din 1948 este membru al Academiei R.S. România, a numeroase academii străine, conducător al unor foruri științifice internaționale.

CE ESTE SONICITATEA ?

Un dicționar de specialitate (Dicționar de fizică de I. Dima și colab., Ed. enciclopedică română, București, 1972) răspunde în stil propriu (adică relativ sec, sobru, concis): ramură a fizicii care se ocupă cu studiul transmiterii energiei prin unde elastice în medii lichide (hidrosonicitate) și solide (stereosonicitate). Adăugînd că puterea transmisă este egală cu produsul dintre presiune și debitul volumic și că a fost

imaginată de inginerul român Gogu Constantinescu, dicționarul a dat informația necesară unei prime luări de contact cu sonicitatea. Cum a ajuns marele om de știință român la ea și ce aplicații are vom vedea în cele ce urmează.

Elev de liceu la Craiova, Gogu Constantinescu încerca să îmbine două pasiuni: matematica și muzica. Petrecerea ore întregi în fața pianului din sala de concert a colegiului animat de dorința de a rezolva problema armoniei muzicale pe cale matematică. Tema va fi abordată și în prima lucrare pe care o va redacta: «Teoria matematică a acordurilor muzicale» (rămășă nepublicată). De aici, probabil, și marea întrebare: nu poate fi oare transmisă energia mecanică prin vibrații sonore? Știa că prin medii lichide se transmit vibrații. Practica, dar și teoria neglijau complet atât compresibilitatea cit și elasticitatea lichidelor. Or, o veche experiență (pe coada pistonului unui cilindru cu apă era lăsată să cadă o greutate mare; greutatea sălta în sus și în jos, pînă la amortizarea completă de parcă sub piston s-ar fi găsit arcuri și nu un mediu lichid... «Incompresibil și neelastic») demonstra că acești parametri nu sînt de neglijat. Pe acest principiu se bregeta mai tîrziu «bateria de acumulare sonore» (incinte cu pereți rigizi în care, prin comprimarea lichidului, poate fi immagazinată o mare cantitate de energie ce poate fi utilizată ulterior în diferite scopuri). Dar, în orice conductă cu fluid, orice variație de presiune sau de debit se transmite prin fluid cu viteza sunetului. Convertind energia în astfel de variații, ea va ajunge sub formă de oscilații sau unde către oricare punct în care se dorește a fi utilizată (fig. 1).

G. Constantinescu a construit toate elementele sistemului de transmisie sonică (deci generatorul, motorul etc.), dar a făcut, pentru sonicitate, cu mult mai mult: i-a dat de la început un statut de știință. A elaborat teoria, a stabilit legile și fenomenele care o guvernează, a stabilit mărimea de bază, relațiile dintre ele. De exemplu, o conductă cu diametru interior foarte mic reprezintă o rezistență, fiind capabilă să genereze chiar și căldură, deși lichidul în amonte și în

Fig. 1

aval de ea rămâne rece. Efectul de generare a căldurii a fost denumit efect sonocalic.

Dintre aplicațiile practice ale sonicității cele mai cunoscute sînt convertizorul de cuplu, motoarele sonice rotative, ciocanele sonice, pompele de injectie, injectoarele pentru motoarele diesel și multe altele. Adresîndu-se, în 1961, studenților Institutului Politehnic București, marele inventator spunea: «...tinerii au astăzi prilejul să se afirme și să facă descoperiri însemnate lucrînd în domeniul acestei științe noi, care este larg aplicabilă în tehnică! Le recomand să continue de acolo de unde am lăsat-o eu, avînd satisfacția de a putea deveni pionieri în această știință, care a apărut în România, datorită educației științifice pe care am primit-o și eu între zidurile institutului...»

CONSTANTINESCU, (Gogu) George este unul dintre cei mai mari inventatori români, una dintre figurile ilustre ale clasei de inventatori descoperitori (în 1926 figura printre cei mai mari 17 oameni de știință din lume, alături de A. Einstein, Marie Curie, G. Marconi ș.a.). S-a

născut la 4 octombrie 1881, la Craiova. Fiu al profesorului de matematici Gh. Constantinescu — «cel mai bun profesor de matematici pe care l-a avut învățămîntul nostru secundar», după mărturisirea marelui matematician Gh. Țițeica — Gogu Constantinescu urmează școala primară și liceul la Craiova. În 1899 se înscrie la Școala de poduri și șosele din București, pe care o termină ca șef de promoție în 1903, cu un proiect de execuție a unui pod din beton armat. Aceasta într-o perioadă cînd în lumea tehnică utilizarea betonului armat era pusă sub semnul îndoielii (o serie de construcții realizate din beton armat se prăbușiseră)! Angajat la Ministerul Lucrărilor Publice de profesorul său de edilitate, Elie Radu, viitorul mare inventator proiectează și conduce construcția unor poduri din beton armat (între care «podul peste vid» din Parcul Libertății, primul pod realizat în România cu cadre din beton armat) și a unor construcții îndrăznețe (de exemplu, două bolti ale Palatului Marii Adunări Naționale). Dezamăgit de faptul că în anii următori (1908—1909) i se resping o serie de proiecte de utilizare a betonului armat (să amintim și faptul că, la inaugurarea clădirii, deputații nu au intrat decît după ce a fost probată soliditatea

prin așezarea, pe fiecare scaun, a cite doi saci cu nisip), în 1910 Gogu Constantinescu își încearcă norocul în Anglia. În 1912 realizează o primă lucrare din domeniul care îl va face celebru: sonicitatea. Marea importanță a invențiilor sale (și sînt în număr de 120) determină autoritățile britanice să-i creeze un laborator («The sonic works») și să țină secrete lucrările sale. Așa se face că lucrarea sa fundamentală «The Theory of Sonics. A treatise on transmission of power by vibrations», apărută la Londra în 1918, s-a nu fie difuzată decît după cîțiva ani. Dintre invențiile sale menționăm generatorul sonic, motoarele sonice (sincrone, asincrone, monofazate, bifazate etc.), convertizorul sonic. Acesta din urmă a fost adaptat pentru a înlocui cutia de viteze a unui automobil obișnuit, inventatorul circulînd cîțiva ani cu mașina astfel construită. A continuat toată viața să se ocupe de sonicitate, dezvoltînd-o și creînd noi ramuri: termosonicitatea, electrosonicitatea ș.a. În 1961, pentru a cinsti creația și personalitatea marelui inventator, Institutul Politehnic București i-a acordat titlul de Doctor honoris causa. Ilustrul inventator și descoperitor moare în 1965.

Ing. VASILE V. VĂCARU

SUPER-LATIVE

● Arborii cei mai înalți din lume sînt migdalii din Australia, care ating înălțimea de 150 m.

● Cea mai mare și mai grea monedă din lume cîntărește aproximativ 20 kg. În 1667 monetăria suedeză a emis 26 522 de asemenea monede, dintre care s-au

păstrat pînă în zilele noastre numai trei.

● O găină din rasa Leghorn-Peru a ouat un ou de 250 g. Este cel mai greu ou de găină cunoscut pînă acum.

● La Londra se află cea mai mare grădină botanică din lume. Ea ocupă o suprafață de 110 hectare și dispune de peste 24 000 de plante diferite.

● Cel mai înalt jet de apă este cel al fîntînii din Geneva. Aici, o pompă cu o putere de 1 360 CP aruncă

o coloană de apă care atinge înălțimea de 130 m.

● În Austria s-a descoperit un cristal uriaș care cîntărește 618 kg. Se afirmă că este cel mai mare din lume.

● Cel mai înalt funicular din lume funcționează în munții Caucaz (U.R.S.S.). El pornește de la 2 300 m și urcă pînă la 4 100 m.

● Cea mai mare gară de cale ferată din lume se află la New York. Pe la parterul ei trec 26 de linii de cale ferată, iar pe la etaj 41.

DOCTORUL. PRIETENUL NOSTRU

CE ȘTIȚI

DESPRE

VACCIN?

Vaccinarea este una dintre cele mai vechi și mai eficace metode folosite de medicină pentru prevenirea apariției unor boli contagioase. Folosită îndeosebi la copii, ea se bazează pe introducerea în organism a unui produs biologic cu acțiune imunizatoare. Vaccinul conține microbi, toxine ale microbilor sau virusuri, supuse în prealabil unui proces special de prelucrare în scopul anihilării puterii lor. Aceste produse nu mai pot provoca boala, apărând ca niște «agresori» imblânziți. Totuși, corpul nostru se comportă ca în fața unei agresiuni reale. El emite mijloace proprii de apărare, denumite anticorpi. Treptat, anticorpii devin o puternică armă de luptă, capabilă să înfrunte la nevoie agenții bolii respective.

Vaccinul se prepară din microbi supuși la acțiunea căldurii, la radiațiilor sau a formolului, și astfel anihilați, ori cu acțiune diminuată prin alte procedee de laborator.

O situație deosebită prezintă vaccinul antivariolic. Aici s-a folosit virusul vaccinei (variolei) vacilor, care îmbolnăvește animalul, dar care, inoculat omului, îl apără pe acesta de variolă. Pentru prepararea vaccinului antidifteric se folosește toxina microbului, făcută inofensivă cu ajutorul formolului și căldurii.

Oricare ar fi modalitatea preparării lui, vaccinul reprezintă cea mai bună cale de prevenire a îmbolnăvirii.

Dezvoltarea impetuoasă a cunoașterii, ca și a practicii medicale deschide mereu alte căi spre imunizarea preventivă a omului față de noi și noi boli și, în perspectivă, eliminarea lor treptată.

VĂ ÎNGRIJIȚI DINȚII?

Caria dentară este rezultatul unei acțiuni îndelungate de distrugere a dintelui. De la simpla plesnitură a smalțului dentar care dă rezistența și frumusețea dintelui și care de cele mai multe ori trece neobservată și pînă la apariția pulpitei (infecția în miezul dintelui), care provoacă durerile, se desfășoară un întreg proces distructiv, ce nu cruță nici unul din straturile anatomiche din care este format dintele. Din nefericire, 75 la sută din populația globului suferă de boli buco-dentare, printre care caria dentară se situează pe locul I.

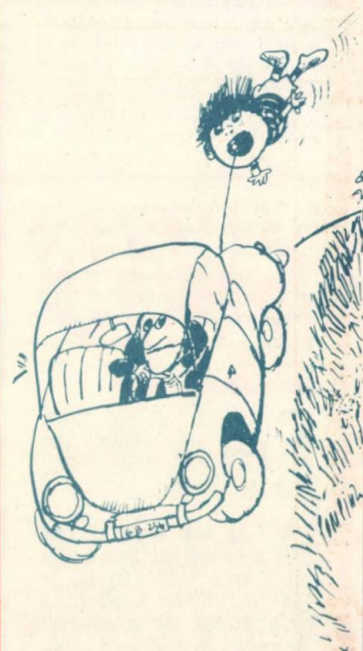
Caria dentară nu este numai dureroasă, ea nu se limitează să macine dintele, să-l distrugă, să urlească chipul prin pierderea dinților, să ducă la modificarea vorbirii și la stînjinirea masticăției. Ea are consecințe adînci, influențînd și starea generală a organismului. Prin distrugerea smalțului, ea face să apară pe dinte margini tăioase. În contact cu obrazul sau gingia, acestea pot produce o rană care, neîngrijită, se infectează lesne. Prin focarul de infecție pe care îl reprezintă, caria provoacă multe boli de stomac, de rinichi și chiar de ficat. La copii și tineri ea este și mai periculoasă, deoarece alimentarea deficitară influențează procesul creșterii.

Dar de ce se distruge dințele? Se consideră că acizii

care iau naștere prin fermentația resturilor de alimente rămase în adînciturile dinților, împreună cu unele bacterii (microbi) care se găsesc în mod obișnuit în gură sînt cei care produc caria. Pentru a feri dinții de îmbolnăvire este necesar, din cea mai fragedă vîrstă, să se facă igiena gurii. Astfel, încă de la 3—4 ani, copiii vor fi învățați să-și clătească gura după fiecare masă cu ceai de mușețel, să-și frece apoi dinții cu periuța cu pastă de dinți. Periajul se va face de sus în jos, îndepărtîndu-se în acest fel resturile alimentare interdentare. Atît pentru cei mici cît și pentru cei mai mari, se recomandă efectuarea cel puțin o dată la două luni a unui control dentar. Se va evita trecerea bruscă de la alimente calde la reci și invers, ca și spargerea în dinți a simburilor de fructe. Prezentarea la medic odată cu prima durere de dinți este obligatorie, pentru a se descoperi din vreme orice defect al dentiției. Ca o măsură de prevenire vă recomandăm să consumați după fiecare masă cîte un măr. Pe lîngă calitățile lui vitaminocalorice, mărul vă va curăța gura de resturile alimentare.

Acordați cea mai mare atenție îngrijirii danturii voastre!

**Dr. GEORGE M.
GHEORGHE**

DOCTORUL, PRIETENUL NOSTRU

DIN SECRETELE

arheologiei

Enciclopediile fixează apariția arheologiei ca știință de sine stătătoare către sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul celui de-al XIX-lea. Fapt este că, în anul 1836, savantul danez Christian Jürgensen Thomsen, într-un ilustru «Ghid al antichităților nordice», stabilește sistemul de periodizare a istoriei în trei epoci — a pietrei, a bronzului și a fierului — după materialul ce predomină în confecționarea uneltelor și armelor pe care le foloseau oamenii...

— Dar — e de părere tovarășul RADU HEITEL, cercetător la Institutul de arheologie din București — poate că adevăratele începuturi trebuie situate mult mai devreme. Thomsen însuși nu făcea decât să reia — după aproape 2 000 de ani — o ipoteză a unuia din filosofi materialisti ai lumii antice, latinul Lucrețiu. Sigur, mult timp nimeni nu s-a gândit la săpături pentru a aduce la lumină vestigiile trecutului, dar ce a însemnat — odată cu secolele XV-XVI — Renașterea altceva decât tocmai redescoperirea antichității, a unora dintre idealurile ei, nu o dată înfrunghiate în statuile grecești și romane sau în arhitectura antică? A fost și perioada când s-au făcut și primele săpături pentru a se îndepărta de pe vestigiile antichității straturile de pământ depuse de veacuri.

— Așadar, oamenii Renașterii făceau arheologie fără să știe...

— În urmă cu aproximativ 200 de ani o serie întreagă de factori ce s-au evidențiat pe plan mondial, avîntul unor noi științe (teoria evoluționistă a lui Darwin, etnografia), descoperirea vechilor civilizații din afara Europei (cea egipteană și nord-africană în general, cea mesopotamiană), dar și a unor «straturi» de civilizație greacă mai puțin cunoscute, au dus (ar fi poate mai bine să spunem au **cerut**) constituirea arheologiei ca știință.

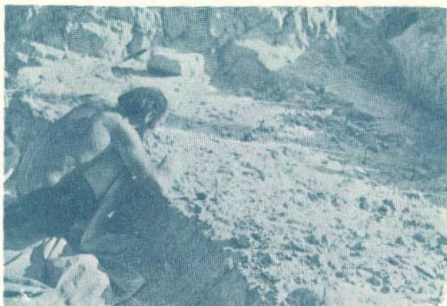
— **Constituirea ca știință... Ce înseamnă, de fapt, aceasta?**

— Înseamnă că arheologia, sistematizînd cunoștințele acumulate mai mult sau mai puțin întîmplător de-a lungul anilor, a început să elaboreze propriile sale noțiuni, concepte, teorii și propriile ei metode de lucru.

— **De exemplu?**

— Arheologia (care vine de la **archaios**, ceea ce în vechea greacă însemna **vechi**, și de la **logos**, care înseamnă în aceeași limbă — **vorbire, studiu**) și-a constituit cîteva metode de cercetare considerate azi «clasice».

Una din aceste metode este cea **stratigrafică** (împrumutată din geologie), cu ajutorul căreia se reconstituie procesul natural de depunere a straturilor. Metoda duce la evitarea greșelilor de interpretare inevitabile atunci cînd se sapă la întîmplare, fără alt obiectiv decît acela de a găsi pur și simplu ceva. Am verificat încă o dată eficiența metodei stratigrafice cu prilejul săpăturilor întreprinse la Alba Iulia. Căutînd cu răbdare și perseverență nivelul arheologic cel mai vechi, am găsit acolo urmele unor bordeie din epoca romană, care au fost ulterior nivelate pentru a se construi deasupra — adică la un nivel superior — un castru pentru Legiunea a XIII-a romană. Urcînd ca într-un adevărat «lift al istoriei» încă un nivel, am găsit straturi cuprinzînd vestigii ale unor populații autohtone și migratoare care au trăit aici în

Arheologul — un om ale cărui vaste cunoștințe se îmbină cu o perseverență, o atenție și o răbdare fără egal.

secolele V—VI. Stratul următor conține mărfuri despre existența populației romanice, autohtone, din secolul IX — cunoscută, după cum se știe, și sub numele de **vlahă**. În sfîrșit, în stratul cel mai de sus s-a descoperit un cimitir din secolul al XII-lea. E un exemplu prin care se poate vedea cum săparea în secțiuni (șanțuri lungi) pune în lumină prin stratigrafie nu numai continuitatea vieții pe teritoriul cercetat, dar și felul în care s-au succedat aici, în timp, diferitele grupuri sociale.

O altă metodă de care se folosește arheologia este cea **tipologică**. Se pornește de la ideea că elementele culturii materiale (unelte, armele, podoabele, vasele — ca și locuințele, așezările, mormintele) cunosc o evoluție în timp. Formele mai noi, desi diferite, păstrează și elemente ale celor vechi.

Tot arheologii readuc la lumină și corăbiile vikingilor.

Compararea diverselor tipuri la care s-a ajuns la un moment dat, raportarea lor la fenomenele istorice, la contextul economic, politic, social ne poate furniza date pentru cele mai interesante concluzii asupra ordinii în care s-au succedat civilizațiile ce constituie obiectul studiilor arheologice.

La Muzeul de istorie al R.S. România de la București există un laborator în care se face, de pildă, analiza metalografică a unor arme, unelte etc. tocmai în scopul de a se stabili vechile tehnici de lucru, ajutându-se astfel la precizarea diferențelor tipologice și la modul cum au evoluat aceste importante componente ale vieții materiale de-a lungul epocilor istorice și a se trage concluzii corespunzătoare.

În sfârșit, o altă metodă din cele mai de seamă folosite de arheologi este cea **chorologică** (**chora** înseamnă în grecește **spațiu, regiune**). I se spune și metoda **geografică**, deoarece se bazează pe cartarea descoperiri-

PRINTUL DAC

De când se știe, din moși-strămoși, locuitorii Cugirului și-au numit dealul care le străjuiește orașul: Cetate. Tocmai numele dealului și configurația lui naturală au stîrnit interesul arheologilor, care au pornit săpături pentru dezvăluirea secretelor acoperite de colbul mileniilor. Și dealul Cetate s-a lăsat cucerit. În cele trei «campanii» de pînă acum, s-au descoperit două tezaure monetare dacice și alte materiale de mare interes arheologic ce dovedesc că aici a existat un important centru economic, politic, militar. Nimeni nu și-a imaginat însă că panta înclinată din sud-vestul dealului ascunde un mormînt cu totul deosebit. Și totuși, în adînc își dormea somnul un prinț dac, viteaz conducător de oști, probabil un tarabostes al marelui rege Burebista. El a pornit în ultima sa călătorie înzestrat cu obiectele pe care le-a folosit în viața. Săpăturile, minuțioase, au descoperit în panta dealului o terasă de 8

metri pe care s-a construit rugul funerar. Pe rug a fost depus, într-un fastuos car triumfal, corpul defunctului; la car erau înhămați doi sau patru cai. Apoi s-a dat foc rugului. Ce a cruțat focul a fost adunat și acoperit cu un strat de lut galben, care, în contact cu piesele metalice incinse, s-a înroșit. Deasupra rămășițelor a fost așezat un vas de bronz numit situla, avînd toarte artistic lucrate, în forma capetelor de lebedă. Vasul s-a păstrat întreg. Peste el s-a pus un altul, de lut, apoi o fructieră dacică și, peste aceasta, o mare piatră de rîu. Din pietre și pămînt s-a clădit tumulul (movila funerară), care a acoperit toată suprafața. Dar ploile și vînturile au împrăștiat tumulul, netezind panta dealului și ascunzînd mormîntul pînă în zilele noastre.

Arheologii, lucrînd cu precauție, au scos la lumină peste 100 kg de oase calcinate, au identificat rafurile roților carului — două încă în forma inițială — și placajele de bronz ale butucilor roților. Deși oxidate de foc, au rămas, pentru posteritate, mărturii ale echipamentului

lor făcute, ținându-se seama de diferite criterii. Se obțin astfel adevărate oglinzi ale răspîndirii așezărilor umane din diferite epoci într-un spațiu dat. Pentru țara noastră — datorită unei munci îndelungate și perseverente — avem cartate sute de așezări post-romane sau ale populației românești din secolele IX—X.

— **Reiese că arheologul trebuie să fie stăpîn nu numai pe propriile sale unelte, dar și pe cele de care se folosesc și alte științe...**

— Nimeni nu poate avea cunoștințe deplină în toate domeniile. Dar arheologii nu pregetă să folosească în munca de cercetare colaborarea cu specialiști în alte discipline. Iată un exemplu: **antropologia**. Ca disciplină care se ocupă cu studiul naturii fizice a omului (vîrstă, sex, tip, rasă), ea ne oferă bune posibilități de a înțelege nu numai felul de viață al unuia sau altuia dintre oameni, ci al unor colectivități întregi și uneori poate contribui la înțelegerea unor descoperiri ieșite din comun. De pildă, s-au făcut studii antropologice asupra unor schelete — unul găsit într-un cuptor! — de la Dridu, pe lămoșița, datînd din secolul al X-lea. S-a constatat, între altele, că unul dintre indivizi a fost lovit înfrînt cu un pumnal în timplă, după care

a fost aruncat în cuptor (jumătate din lamă a rămas în craniu). Acestea vorbesc despre un atac din afară asupra populației românești locale. Folosind investigația bazată pe știință, arheologia și antropologia au ajutat și în acest caz la stabilirea unui adevăr incontestabil.

Am dat cîteva exemple de instrumente de cercetare. Mai pot da numeroase altele. Se știe că **paleobotanica** se ocupă cu studiul resturilor vegetale pe care timpul le-a lăsat în straturile geologice. O ramură specială a acestor discipline a devenit **palinologia (paliuno însemnînd în grecește a împrăștiia praf, polen)**. Palinologia ne ajută să identificăm plantele care au trăit în anumite regiuni populate. Putem ști ce culturi au caracterizat o anumită colectivitate umană (aflînd deci modul de hrană al acesteia), de ce specii forestiere a beneficiat (ceea ce ne dă indicații prețioase atît despre condițiile climatice în care s-a desfășurat viața oamenilor, cît și despre materialele de construcție de care se foloseau). Faptul că în zona subcarpatică a Munteniei s-au descoperit urme de păduri de fagi datînd din secolele IX—X se dovedește deosebit de important în munca pentru o cît

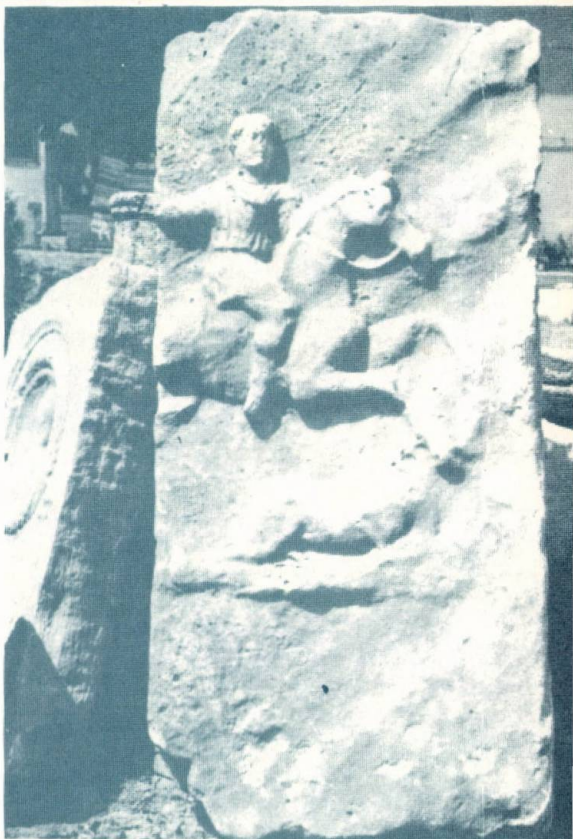
militar cu care a fost înmormîntat, acum mai bine de două milenii, prințul: un coif de fier de tip grecesc, bogat ornamentat, o armură din zale, un scut, o sabie de fier, o lance, un arc și pumnalul scurt numit *daca* în limba strămoșilor noștri. Unii specialiști susțin că de la numele acestei arme se trage denumirea poporului dac. Cu *daca* și-a curmat Decebal zilele, trecînd în eternitate mîndru și liber. Pumnalul *daca* este reprezentat și pe Columna lui Traian.

S-a mai descoperit un minunat placaj de aur, despre care nu se poate spune ce întrebuițare a avut.

Colectivul de cercetători, condus de arheologul **ION HORĂȚIU CRIȘAN**, a descoperit astfel primul mormînt princiar dac de pe teritoriul Transilvaniei.

Pentru cercetători începe o nouă etapă de muncă. Ei se străduiesc să restaureze o parte din obiectele găsite și să descifreze, pe cît se poate, ritualul de înmormîntare dacic, omis în scrierile antice.

R. IANCU

O temă milenară în trei viziuni artistice: cavalerul.

Arheologia își recrutează adesea ucenicii din rîndul pionierilor. În imagine, un «veteran»: Marin Rotaru din Măgura, județul Bacău, autor al unor semnificative descoperiri arheologice în comuna sa natală.

mai bună caracterizare a vieții economice și sociale din epoca respectivă. Se pare că pînă acolo se întindea vechiul codru al Vlăsiei, prezență care a influențat și ea felul de a trăi și a munci al românilor — în curs de formare ca popor.

— Cu analiza polenului am intrat în domeniul în care își spun cuvîntul disciplinele ce se bazează pe lucrul în laborator. Există și alte legături între ele și arheologie?

— În 1949, profesorul american Willard F. Libby, de la Universitatea din Chicago, a pus

la punct o metodă de-a dreptul revoluționară de datare a materialelor arheologice. E vorba de calcule bazate pe măsurarea intensității emanațiilor radioactive ale carbonului cu greutatea atomică 14. De aici și denumirea de **metoda carbonului 14**. S-a constatat că perioada de înjumătățire a carbonului radioactiv 14 este de 5 568 de ani, cu un plus sau un minus de 30 de ani. Prin confruntarea vestigiilor arheologice cu probe contemporane, se poate stabili (ce-i drept, în urma unor analize, calcule și măsurători) numărul de ani care au trecut de la momentul în care acele vestigii au încetat de a mai absorbi carbonul radioactiv din atmosferă. Și cercetătorii noștri au trimis spre cercetare laboratoarelor care folosesc metoda carbonului radioactiv unele materiale arheologice, în special din epoca neolitică.

Bagaajul cercetătorilor se îmbogățește mereu cu instrumente de lucru din cele mai noi, mai îndrăznețe. Cine ar fi crezut, de pildă, altădată că arheologia se va folosi de observația aeriană pentru descoperirea unor adevăruri ascunse în adîncuri? Începutul a fost făcut în timpul celui de al doilea război mondial de aviatorii englezi și americani care au fotografiat obiective și mișcări de trupe germane în nordul Africii. Developările au scos la iveală urme vizibile ale vechilor civilizații romane sau cartagineze încă necunoscute și necercetate. Fotografia aeriană și-a cîștigat de atunci dreptul de a fi socotită un instrument al științei arheologice. Ea a fost folosită și la noi, punînd în evidență planul unei vechi cetăți bizantine. Fotografia aeriană

Troia

Mii de ani, legenda despre minunata cetate Troia (Ilion) și războiul cumplit care a distrus-o, a înflăcărat imaginația tinerilor. Bardul orb, Homer, istorisea în a sa «Iliada», lupte crunte și zugrăvea eroi precum Ahile și Hector, care au devenit, pentru mulți, exemple de urmat. Alexandru Macedon purta în campaniile sale, ca pe cel mai de preț lucru, un volum din «Iliada», și își dorea ca prin faptele sale să poată fi asemuit cu viteazul Ahile.

Oamenii de știință și cultură considerau poemele homerice numai ca frumoase legende. Doar Heinrich Schliemann credea cu tărie că Troia (Ilionul) a existat aievea. Afirmările sale erau etichetate drept fan-tezii, rezultat al unei imaginații înfierbîntate.

Dar Schliemann a dovedit că istoria legendară a Iliadei conține și mult adevăr. El a pus, prin cercetările sale pasionale,

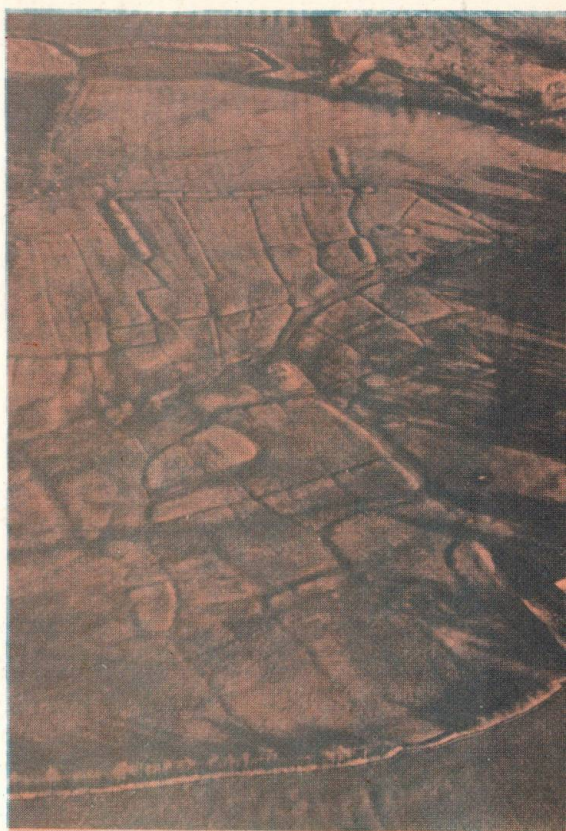
Rînd pe rînd, cetățile stratificate ale Troiei au reapărut în fața ochilor uimiți ai urmașilor de peste veacuri.

presupune o muncă îndrăzneată (imaginile trebuie prinse din unghiuri speciale) și perseverență (e nevoie ca fotografiile să fie repetate în fiecare anotimp, spre a se repera eventuale urme atât în perioadele «seci» ale anului cât și în cele de vegetație).

Arheologia absoarbe — dacă pot să spun așa — tot ce este mai nou în disciplinele științifice, în tehnicile de investigație. Datele unora dintre descoperiri sînt sistematizate prin statistici și supuse tehnicii de calcul, ceea ce duce nu numai la accelerarea procesului de obținere a rezultatelor, dar și — subliniez din nou acest lucru deoarece mi se pare deosebit de important — face ca aceste rezultate să fie obiective, ceea ce dă concludenței un fundament cu adevărat științific.

Conjugînd discipline și tehnici din cele mai diverse, arheologia devine tot mai capabilă să pună în evidență mărturii de necontestat despre felul de a trăi, de a munci, de a gândi al oamenilor din epoci și din teritorii despre care ne lipsesc documente scrise. Ea aduce astfel o contribuție din cele mai prețioase la alcătuirea marelui și complexului tablou al dezvoltării istorice, fără de care nu numai că n-am ști de unde venim, dar nici încotro mergem.

RADU ȚIULESCU

O nouă ramură a arheologiei apelează la observațiile aeriene ca mijloc de depistare a vechilor forme de relief și a ruinelor îngropate de milenii.

perseverente, bazele arheologiei egeene.

În jurul anului 1870, Schliemann a început vaste săpături la Hissarlic, în sud-vestul Asiei Mici, unde, pornind de la descrierile lui Homer, credea că va găsi dovada existenței Troiei. Într-adevăr, a descoperit o mare așezare, în care se suprapuneau șapte cetăți datînd din epoci cuprinse între mileniul III î.e.n. și secolul VI î.e.n.

Continuînd cercetările sale, Schliemann a descoperit un tezaur pe care l-a considerat a fi al regelui Priam. Tezaurul conținea, în afară de topoare și vîrfuri de lance din aramă, și topoare din bronz, vase de aur și argint și minunate bijuterii, cercei tubulari, ace, piese destinate împodobirii capului și gîtului; de acestea atîrnau ca niște franjuri lănișoare fine avînd la capete figurine schematizate. Clinchetul lor melodios însoțea fiecare mișcare a grațioaselor troiene.

Alte bijuterii erau lucrate cu șiruri de rozete sau făurite după rafinatul procedeu al granularii, pus la punct în Mesopotamia.

Au mai fost găsite și patru topoare de preț, făcute din lapislazuli și nefrit, conside-

rate ca însemne ale puterii. Lingourile de argint aflate în tezaur erau folosite ca mijloace de schimb în întinsele legături comerciale pe care le aveau troienii. Acest fapt este atestat și de existența în tezaur a perlelor de chihlimbar, material care, se pare, era adus tocmai din Marea Baltică. Alte materiale veneau din Orientul Mijlociu etc.

În datare însă Schliemann s-a înșelat. Cetatea descoperită de el existase prin anii 2400—2200 î.e.n., iar Troia distrusă de tovarășii lui Ulise și Ahile a dăinuit, pe același loc între anii 1350—1240 î.e.n. Aceasta din urmă este Troia descrisă de Homer, ca avînd ulițe largi și ziduri de neînvins, pe care, spune legenda, chiar Apolo și Poseidon le-ar fi construit din ordinul lui Zeus. Greșeala lui Schliemann au descoperit-o și corectat-o alți arheologi, mai tîrziu.

Cercetările arheologice continuă și astăzi, pentru a se scoate la iveală noi dovezi ale preistoriei egeene.

R. IANCU

Sub steagul lui Ștefan cel Mare

SCENARIU:
COSTACHE ANTON
DESENE:
LIANA TĂNASE

SE STRÎNGEAU HOLDELE A 13-A OARĂ DE CÎND URCASE ÎN SCAUNUL MOLDOVEI MARIA ȘA VODĂ ȘTEFAN. TARA CUNOSTEA CLUPE DE TÎHNĂ ȘI BUNĂSTARE CA ÎN VREMEA DE DEMULT A LUI ALEXANDRU CEL BUN. CAILE DE NEGOT ERAU LIBERE ȘI BINE PĂZITE. TURME ALBE DE MIOARE ÎMPÎNZEAU OBCINELE, PE ISLAZURI LARGI ORI ÎN LUNGUL RIURILOR SE PRĂSEAU CIREZI DE VITE ȘI HERGHELII DE CAI. ÎN LIVEZI, MERELE ÎȘI ÎNTORCEAU OPRE SOARE OBRAZURI ROȘII.

ÎNTR-UNA DIN ACESTE ZILE DE SFÎRȘIT DE VARĂ, LA SUCEAVA, SE OPRIRĂ TREI NEGUȚĂTORI GENOVEZI.

AVEM A ÎNMINA DOMNULUI TĂRII O CARTE DE LA PRIETENI. DIN ORAȘUL CAFFA AL CRIMULUI.

MĂRIASA, VODĂ ȘTEFAN E PLECAT CU O PARTE DIN BOIERI CĂTRE OBCINELE DE SUS, SĂ CERCETEZE ÎN DEAPROAPE PÎNĂ UNDE S'A AJUNS CU LUCRĂRILE DE ÎNALTARE ALE MĂNĂSTIRII PUTNA.

O SĂ TREBUIASĂ SĂ AȘTEPTĂMI CITEVA ZILE CÎNȘITII SENIORI DAR CASA MEA E DESTUL DE ÎNCĂPĂTOR. ȘI N PIVNITA SE MĂLGĂSEȘTE PUTIN COTINAR DIN CEL DĂRCE ȘI VECHEI ÎNGĂDUITII-ŢI DECI A VĂ SOCOTI CĂS-PEŢII MEI!

OSPITALITATEA MOLDOVENILOR NE-A BUCURAT ÎNTOITDEAUNA. PAHARNICE NEGRULĂ. AM PRIMI ȘI ACUM CU DRAGĂ ÎNIMĂ SĂ RĂMÎNEM DĂCĂ SOLIA CE VREM A O ÎNCRE- DINTA DOMNULUI TĂRII NE 'AR ÎNGĂDUI-O.

AVEM ȘTIRE SIGURĂ CĂ MAMĂC HAN CE ȘI SPUNE ÎMPĂRAT AL LUMII SE PREGĂTEȘTE SĂ PRĂDE MOLDOVA ȘI TARA LEHIEI.

CĂPITANE COSTEA, ACEASTĂ CARTE TREBUIE SĂ AJUNGĂ NEÎNȚÎRZIAT ÎN MÎNA MĂRIEI SALE, VODĂ ȘTEFAN!

ÎNĂ ÎNAINTE DE PRÎNZ, CĂPITANUL COSTEA GÎNJIU, ÎNSOTÎT DE DOI ARCAȘI, TOMA PITICU ȘI OANA CERB, SE ÎNDREPTAU SPRE PUTNA PE POTECI NUMAI DE EI ȘTIUTE, CU RĂVAȘUL NEGUȚĂTORILOR GENOVEZI.

CĂPITANUL COSTEA GÎNJU ȘI CEI DOI SOȚI AI SĂI, TOMA PITICU ȘI OANĂ CERB, S-AU OPRIT LA UN IZVOR. A DESCĂLÊCAT NUMAI TOMA PITICU SĂ UMPLÊ PLOȘTILE DIN LEMN PRINSE DE OBLINCUL ȘEILOR.

NU TE GRĂBI OANĂ!
SĂ VEDEM MAI ÎNTÎI DACĂ
CEL CE Î O HÂTUIEȘTE E
OM SAU FIARĂ!

NU-Î NICI OM, NICI FIARĂ E UN
CĂLUGĂR PREGĂTIT BINE CUNOSCUT
NOUĂ DIN BĂTĂLIILE PE CARE AM
AVUT A LE PURTA SUB STEAGUL
MĂRIEI SALE, ȘTEFAN!

CĂLUGĂRUL ȘI-A POTRIVIT SĂGEATA, ȘI-A STRUNIT ARCUL,
DAR CĂPITANUL COSTEA GÎNJU NU L-A LĂSAT NICI PE EL SĂ
DOBOARE CIUTA. UN SUNET LUNG DE CORN ÎL ANUNȚĂ
CĂ ÎN APROPIERE SE AFLĂ PRIETENI.

CE FACI, PĂRINTE
MANOIŁA? DUPĂ CÎTE VĂD
NU PREA ÎȚI PRIEȘTE VIAȚA
DE POST ȘI RUGĂCIUNI DE
LA ȘCHIȚ!

SÎNT ȘI EU UN BIEȚ MURITOR SUPUS
GREȘELILOR, CĂPITANE COSTEA ȘI PRIE-
TENI AI MEI. DAR CE TREBURI VĂ POARTĂ
PRIN PĂRȚILE ASTEA?

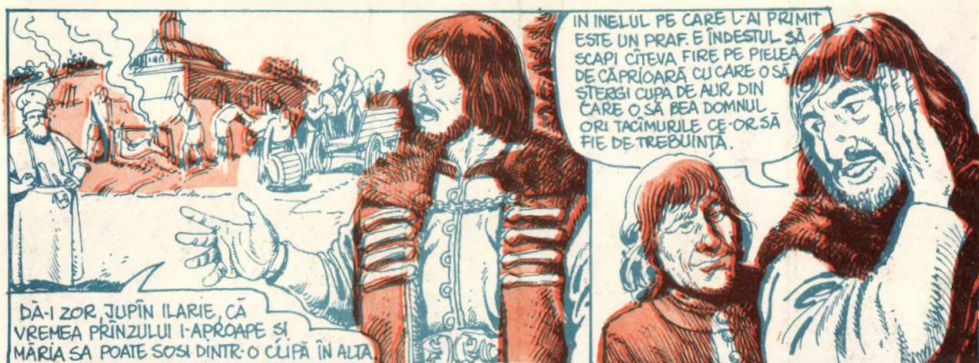
SÎNTEM
PE DRUMUL PUTNEI
DUCEM O SOLIE MĂRIEI
SALE, MAMĂC-HAN ȘI-A
PREGĂTIT RĂZBOINICI ÎUȚI
ȘI MULȚI CA FRUNZA SĂ NE
PRADÊ ȚARA.

ATUNCI TREBUIE SĂ MĂ ALĂTUR
DOMNIILORE VOASTRE CU PALOȘUL
ȘI CU ARCUL.

PRIBET

SE PREGĂTEȘTE UN COMLOT

LA VADUL ZIMBRILOR

AI ASTA I FAPTA DUMNEALUI EMIN SIDI
MAMAC, FECDRIUL HANULUI. TREBUIE SĂ-L
IMPRESURĂM ȘI SĂ DĂM PIEPT CU RĂZ-
BOINICII DUMISĂLE LA VADUL ZIMBRILOR

SĂ NU NE PRIPIN, CĂ AICI O
SĂ SE ÎNTINDĂ HORĂ MARE!

DOMNIA-ȚA, PĂRINTE MANOIĂ, SĂ
TE APROPII DE CONVOIUL CELOR
- PRINȘI ȘI SĂ VEGHEZI A NU FI VĂ-
TAMĂȚI, DE REST OM AVEA GRĂȚIA NO

LUMINĂȚIA ȚA, CEL MAI VITEAZ
DINTRE VITEJI, FIU AL ÎMPĂRĂTULUI
LUMII, AU APĂRUT GHIAURII!

UN RĂZBOINIC CU CUȘMĂ DE SAMUR DĂDU
SĂ-L STRĂPUNGA PE CĂPITANUL COSTEA
GÎNȚU, DAR OANĂ CERB SE RĂSUCI ȘI-I
FRÎNSE SULȚA CU GHIOAGA.

O COLIVIE SCUMPA DE AUR.
PĂCAT NUMAI CĂ N-AM AȚIUNS
LA TIMP. PASĂREA A ZBURAT

CINE ȘTIE OANĂ, POATE CĂ N-A
ZBURAT. POATE CĂ ȘI-O FI AS-
CUNS NUMAI CAPUL ÎN NISIP CUM
AM AUZIT CĂ FAC NISTE PASĂRI
DE PRIN PĂRȚILE AFRICII.

IAȚĂ-L ȘI PE EMIN SIDI MAMAC
FIUL ÎMPĂRĂTULUI LUMII. PLECĂȚĂ
ȘI CERETȚI ÎN DINDURARE, ALTEFEL TĂȚI
NELE. MĂRIEȚI SALE NE VA PIRZOLI
ȚARA DE LA UN CAPĂȚ LA ALTUL.

TRUFAȘII SOLI AI LUI MAMAC-HAN

ADUCEM ȘTIRI DE LA MĂRILE SALE, SION SIDI-AHMED ȘI EMIN SIDI-MAMAC.

ÎNDRĂDARE, ȘTAȚINE SLĂVIT ȘI NEÎNTRECUT ÎN STRĂLUCIRE, PENTRU VESTEA CE O ADUCEM. VITEJII TRIMIȘI ÎN HOLDOVA SĂ STRÎNGĂ ROADELE DULCI ALE PĂMÎNTULUI ȘI DOBÎNDA CE NI SE CUVINE ÎN ROBI AU PIERIT.

CA NIȘTE LEI S-AU LUTAT MÎRZACII, DAR AU CĂZUT PÎNĂ LA UNUL. MĂRILE SALE, SION SIDI-AHMED ȘI EMIN SIDI-MAMAC SE AFLĂ PRINȘI DE GHIAURI.

O SUTĂ DE MÎRZACI SĂ PORNEAS-CĂ GRABNIC SPRE A-L ADUCE NE-VĂTAMAT PE CEL MAI VITEAZ DINTRE VITEJII, LUMINA ȘI COARELE VIETII MELE. IAR GHIAURUL DE LA SUCEA VA SĂ-ȘI PLECE FRUNTEA ÎN TĂRÎNĂ ȘI SĂ SE TEAMA...

CEI O SUTĂ DE MÎRZACI TRIMIȘI DE MAMAC-HAN AU FOST ÎNTIMPINATI DE CĂPITANUL COSTEA GINJII CARE, DUPĂ CE I-A PUS SĂ DESCĂLECE, I-A CONDUS LA DOMNUL ȚĂRII.

MÎRZACII S-AU OPRIT DOAR LA CÎTIVA PAȘI, PLINI DE TRUFIE.

AM VENIT SĂ NI-Î DAI PE MĂRILE LOR SION SIDI-AHMED ȘI EMIN SIDI-MAMAC. TEMETE ȘI PLEA CĂ-ȚI FRUNTEA, GHIAUR...

ȘI CINE VA DA SEAMĂ PENTRU FĂRĂDELEGILE SĂVÎRȘITE PE ACEST PĂMÎNT AL NOSTRU? CINE VA DA SEAMĂ PENTRU SATELE ARSE, PENTRU PRUNCII STRĂPUNȘI?...

NIMENI! PUTEREA LUMINATULUI NOSTRU HAN NU CUNOAȘTE MARGINI.

NICI PUTEREA NORODULUI ACESTUI PĂMÎNT NU CUNOAȘTE MARSINI! CĂPITANE COSTEA TRUFIA DUNNEA-LOR A ÎNTECUT ORICE MĂSURĂ. PUNE-ȚI ÎN LANTURI ȘI NORODUL SĂ FIE ACELA CARE SĂ-ȚI JUDECE.

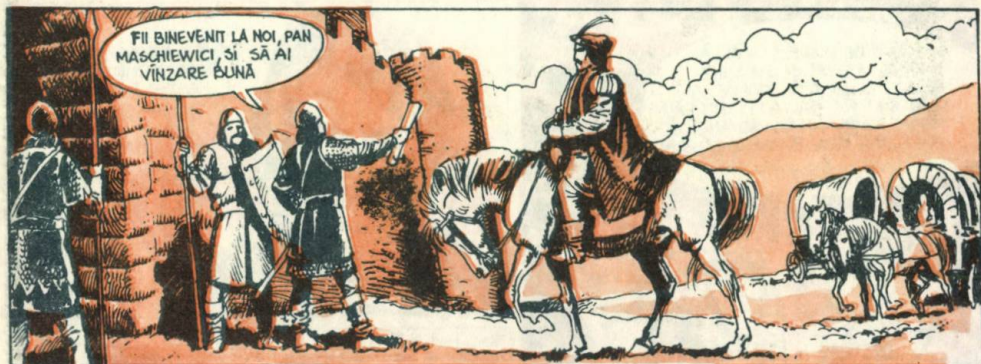

CINE SEAMĂNĂ VÎNT, CULEGE FURTUNĂ

NEGUTĂTORUL DIN LIOV

PENTRU UNELTITORI E O SINGURĂ ÎNDURARE

TI-AU CRESCUT PLETELE ȘI BARBA, PĂRINTE MANDILĂ, DA' O SĂ TREBUIASCĂ SĂ LE TAI ȘI SĂ INTRI IAR ÎN STRĂILE LUI PAN MASCHIEWICI, AȘTEPTAT CU NERĂBDARE SĂ GE ÎNTOARCA DIN FRANȚIA DE CĂTRE DOMNIA SA, VORNICUL ISAILA.

PAN MASCHIEWICI, NEGUTĂTOR DIN LIOV, ȚINÎNDUȘI ROIBUL DE FRÎU, A BĂTUT ÎN FOARȚĂ CU UNUL DIN PISTOLELE PE CARE LE POARTĂ LA BRÎU.

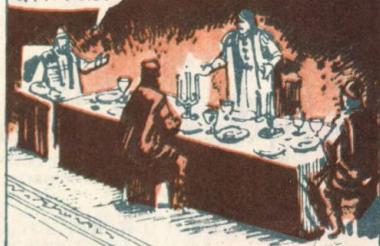
VORNICUL ISAILA SE AFLĂ CU TREBURI PE MOȘIA DOMNIEI SALE DE LA VASLUI, DAR NI-A LĂSAT FORȚUNĂ SĂ TE ÎNDRUM ÎNTR-ACOLO, PAN MASCHIEWICI, DOUA DIN SLUGILE NOASTRE ÎTI VOR FI CALAUZE.

VORNICUL ISAILA E VULPE ȘI REATĂ. ȘI-A SCHIMBAT VIZUINA ȘI CELE DOUA SLUGI PE CARE NI LE PUNE ÎN COASTE SÎNT ÎSCOADE. CUM O SĂ-I DĂM DE VESTE MARIEI SALE ?

VÎNZATORUL DE BRAGĂ DE LA IESUREA DIN CĂTOR E OMUL NOSTRU. FIȚI PĂRĂ GRÎDĂ PAN MASCHIEWICI. ROATA E BINE, O SĂ NE ȚINĂ.

NE-AR FI BUCURAT GĂ RĂMÎI CU NOI TOATĂ NOAPTEA, PAN MASCHIEWICI. DAR AFACERILE SÎNT AFACERI... PENTRU DRUM TI-AM PUS UN BUDIAS C-UN VIN DULCE ȘI RAR DIN VÎTA DE BRÎNCUSĂ, CARE NU RODEȘTE DECÎ PE-O MUCHE DE DEAL LA PÂNCIU.

VORNICE ISAILA OI DOMNILE VOASTRE PAHARNICE NEGRILĂ ȘI STOLNICE ALEXA VĂ MAI AMINTIȚI CE-ĂȚI SCRIS ÎN ACEST RĂVAȘ PRIETENILOR TURCI DIN CĂTĂTEA DE ECAUN A BUCUREȘTIULUI ?

ÎNDURARE, MĂRIATA, ÎNDURARE!

SINGURA ÎNDURARE PENTRU UNELTITORI ȘI TRĂDĂTORI DE NEAM ȘI TARĂ E OSÎNDA LA MOARTE. MÎINE, ÎN ZORI, ACESTOR BOIERI NETREBNICI LI SE VOR TĂIA CAPETELE!...

SEMNE ȘTIUTE DIN VECHIME

SOLII CU TURBANE COLORATE FELURIT, CU IATAGANE ȘI SULIȚI, URMAȚI DE CĂMILELE CU POVERI ÎNTRE COCOȘE, S-AU ÎNTORS PE ACELAȘI DRUM, MAI REPEDE CĂ LA VENIRE.

PE DEALURI AU SUNAT BUCIUMELE ȘI S-AU APRINS FOCURI, OEMNELE ȘTIUTE DIN VECHIME CĂ ȚARA ERA AMENINȚATĂ DE DȘȘAN.

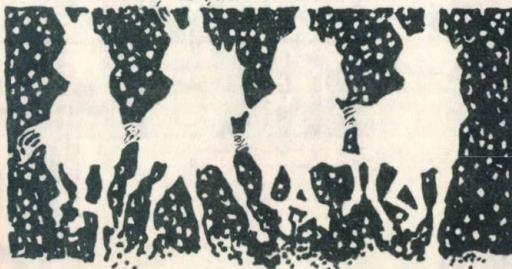
CĂDEAU PRIMII FULGI, DAR DȘȘABAȚII BUNI DE MUNCĂ ÎȘI ASCUTEAU ÎNDELUNG UNELELE, DE PARCĂ SE PREGĂTEAU SĂ ÎNCEAPĂ CULEȘUL RECOLTELOR.

FLĂCĂI CHIPEȘI, CU PLETE LUNGI, CU CĂCIULI ÎNALTE ȘI CU ȘUNANE DE PĂNURĂ, CU ȚAPINE ȘI TOPOARE ȘI ȐRCURI, PORNEAU DIN MUNTȘI SPRE TABĂRA LUI VODĂ.

PATRU CĂLĂREȚI ALEI DE CHICIURĂ SOSIRĂ ÎN TABĂRĂ ȘI SE ÎNDREPTĂRĂ DȘ ÎNDATĂ SPRE CĂȘUTA DE BIRNE ÎN CARE DOMNUL ȚĂRII ȚINEA ȘEAT CU BOIERII.

CE VEȘTI NE ADUCI, CĂPITANE COSTEA?

NU-S VEȘTI BUNE, MĂRIA ȚA. ȘOLIMAN BEG HADIMBUL NE-A CĂLCAT HOTĂRUL CU 120000 DE OAMENI.

PÎLCURILE DE ȐRCĂȘI MUȘI SĂ-L HĂRTUIASCĂ PE ȘOLIMAN, O SĂ-I MAI ÎMPUȚINEZE, ȘI MAI AVEN DE PARȚEA NOĂȘTRĂ ȚĂRNA ȘI FIARELE ȘI PADURILE ȘI TOT CE-N ȚARA ASTA NE-NCONȚĂRĂ.

TEMUTA OASTE A SULTANULUI

IARNA ISI MAI ÎMBLÎNZISE GERURILE, SOLIMAN BEG HADÎMBUL SE BUCURĂ ȘI ÎȘI MÎNĂ GREUL ARMATELOR SPRE INIMA ȚĂRII.

DAR MOLDOVENII NU-I IESEAU ÎNAINTE CU PÎINE ȘI SARE DIMPOTRIVĂ, PESTE TOT ÎL ÎNTÎMPINA PUSTIUL. ÎN FAȚĂ, ÎN DREAPTA, ÎN STÎNGA, SATELE FUSESERĂ ARSE.

ÎNAINTE DE RĂSĂRITUL SOARELUI ORI DUPĂ AGĂFINȚIT DIN NEGURILE RECI CARE ACOPEREAU ÎNTINDERILE, APĂREAU ȘI DISPĂREAU REPEDE CALĂREȚI ÎN CO-JOACE MIȚOASE.

SĂGETILE LOR, GHIOAGILE ȘI TAPINELE FĂCEAU PRĂPĂD PRINTRĂ IENICERI ȘI SPAHII.

FOANEA, BOLILE ȘI SPAIMA DE ARCAȘII CU COJOACE MIȚOASE ȘI CĂCIULI ÎNALTE ÎȘI FĂCEA LOC TOT MAI MÛLT ÎN RÎNDURILE TEMUTEI OȘTIRI.

FÎNTINILE ERAU ASTUPATE ORI OTĂVITE. ÎN MIEZUL ZILEI, CARELE CU PÎINE ȘI HRANĂ CE VENEAU DIN URMA, ERAU PRĂVĂLITE ÎN SMÎRCURI ORI DISPĂREAU FĂRĂ URMA.

SĂ-MI PRINDEȚI VĂ CÎȚIVA ARCAȘI. ȘI SĂ MIHADUȚEȚI NEÎNȚĂRIȚAT. VREAU SĂ AFLEA UNDE SE ASCUNDE ȘTEFAN GHIAURUL NESUPUS ȘI OBRAZNIC.

LA VICLEȘUG RĂSPUNDEM TOT CU VICLEȘUG

DAR OSMANLIÎ CU TURBANS ROȘII ȘI PIEI DE TIGRU AU CULCAT REPEDE CĂMILELE, ȘI S-AU PITT DUPĂ COCOȘELE LOR ÎNALTE.

DIN LITIERA SPRE CARE SE ÎNDREPTAU TOMA PITICU ȘI PĂRINTELE MANOILĂ AU APĂRUT CINCI TURCI CARE ȘI AU ARUNCAT FULGERĂTOR ARCANEE.

CĂPITANUL COSTEA GÎNJU ȘI OANĂ CERB AU VĂZUT PRIMEDDIA, ȘI S-AU REPEZIT SĂ TRAG ARCANEELE DAR ȘPAHIL ASCUNȘI DUPĂ COCOȘELE CĂMILELOR AU IEȘIT BULUC SĂ LE ATÎNĂ CALEA.

SĂ ÎNCERCĂM SĂ-I ARUNSEM CĂPTANE COSTEA!

UNDE E ȘTEFAN?

AICI, DACĂ NU VĂ E CU SUPĂRARE.

AM AUZIT BINE? EȘTI ȘTEFAN, DOMNITORUL NEȘURUS ȘI SEMET DIN CETATEA SUCEVEI?

A, NU, S-AVEM IERTARE. SÎNT ȘTEFAN TOMA DIN LITENI. OAMEȘII ÎMI MAI SPUN TOMA PITICU.

ACESTOR GHIAURI NERUSI-NATI, CARE AU ÎNDRĂZNIT SĂ-L ÎNFLUNTE PE ÎNALȚUL NOSTRU ȘTĂPIN, SĂ LI SE TAIE LIMBILE!

OR SĂ NI SE TAIE LIMBILE, DAR OR SĂ NE RĂMÎNĂ BRATELE ȘI CU ELE TOT O SĂ TE DESCĂPĂȚI-NĂM, BEI NĂȚING.

SĂ LI SE TAIE ȘI BRATELE!

OCHII NU DAI PORUNCA SĂ NI-I SCOATĂ? CĂ DE NE-OR RĂMÎNE OCHII TE-OM URȚĂRI ȘI-N GAURĂ DE ȘARPE.

NU OCHII NU VI SE VOR SCOATE. ȘI NICI BRATELE NU VĂ VOR FI TAIAȚE. NICI LIMBILE, CĂCI MÎINE ÎN ZORI, MĂ VETI DUCE PE DRUMUL CEL MAI SCURT LA TABĂRA LUI ȘTEFAN.

APARE UN PRIETEN

E ȘI CEL MAI SCURT CĂPITANE COSTEA? CĂ SOLIMAN PĂȘA E TARE NERĂBĂTOR SĂ ȘI DUCĂ OȘTILE LA PRAPĂD...

NEOBÎȘNUTA RECOLTĂ DE IARNĂ

DE CINCI ZILE MĂ PURTAȚI PRIN ACESTI CODRI FĂRĂ SFÎRSIT, GHIAURI SFURCAȚI! DACĂ NICI MIÎNE ÎN ZORI NU VOI DA DE TABĂRA LUI ȘTEFAN, VEȚI FI LĂSAȚI DE VIE PRADA CORȘILOR.

AUD CHIOTE DE LUPȚĂ, TRÎMBÎȚI ȘI TOBE ȘI BUCURIE, PARINTE MANOIĂ. ÎNCEPE HORA MARE. CAPITANUL COSTEA NE-ASTEPTĂ CU NIȘTE CAI IUȚI DIN CEI ARABEȘTI... SĂ NE GRĂBIM.

ÎNCĂ NU SE LUMINASE BINE DE ZILĂ ȘI NEGURI GROASE PLUTEAU PESTE ÎNTINDERI. SOLIMAN 'BEG HADIMBUL, AUZIND SEMNALUL DE LUPȚĂ AL MOLDOVENILOR, ȘI-A REPEZIT GREUL OȘTILOR ÎNAINTE, PESTE AFA RACOVĂȚULUI. DAR EL N-AVEA DE UNDE SĂ ȘTIE CĂ ACOLO ÎN FĂTĂ, ERAU SMÎRCURI ȘI BĂLȚI ȘI NU-L AȘTEPTAU DECÎ O MINĂ DE ARCAȘI PUSI CA HÂTAȘII SĂ ȘTÎRNEASCĂ FIARELE CÎND PORNEȘTE VÎNĂTOAREA.

DOMNUL MOLDOVEI, AJUTAT DE NEGURI DE VALEA ÎNGUSTĂ A RACOVĂȚULUI ȘI DE COBRII FĂRĂ DE CAPĂȚ AI VASLUIULUI ȘI-A REPEZIT OASTEĂ ÎN COASTELE DUSMANULUI ȘI PE LĂTURI. DE SUS DIN PĂLȚINII ȘI STEJARII ÎNALȚI, ARCAȘII TRİMITEAU PLOAIE DE SĂGETI, IAR JOȘ COAȘELE, SE CERCILE, SAPELE ÎNCEPEAU NĂFRĂZNICA ȘI NEOBÎȘNUTA RECOLTĂ DE IARNĂ. PODUL DE BÎRNE DE PESTE RACOVĂȚ S-A PRĂBUȘIT SUB GREUTATEA CĂMILELOR, A TUNURILOR, A MIILOR DE CĂLĂREȚI, CARE ÎNCEPUĂ SĂ SE RISIPEASCĂ ȘI SĂ ÎNCERCĂ A SCĂPA CU FLUGĂ.

ȘI ACUM CE FACEM, CAPITANE, COSTEA? LE ARĂTĂM ȘI DRUMUL DE ÎNTOARCERE?

NU CRED SĂ MAI FIE NEVOIE, TOMO. CEI CE-OR SCĂPA TEFERI, L'OR NIMEREȘI ȘI SINGURI...

SFÎRSIT.

1981

MARI
ANIVERSĂRI
CENTENAR
GEORGE
ENESCU

ORFEUL MOLDAV...

În anul 1981 se împlinesc 100 de ani de la nașterea celui mai mare muzician român, George Enescu, personalitate artistică de o rar întâlnită complexitate, care a fost în egală măsură un profund și original compozitor, un emoționant violonist, un rafinat pianist, un dirijor sobru și foarte expresiv și, nu în ultimul rând, un autentic profesor.

În creațiile sale, cîntecele și dansurile populare românești au fost transfigurate cu har, «orfeul moldav» reușind să obțină o originală sinteză prin îmbinarea mijloacelor de expresie tipice folclorului nostru cu cele ale artei sonore contemporane. Lucrările sale relevă un fremătător compozitor liric, de cele mai multe ori contopit pînă la identificare cu sensul celui intraductibil cuvînt: **dor...** «Starea de vis» a majorității opusurilor sale ni-l dezvăluie ca pe un autor de o delicată și aleasă simțire. Natura acestui binecuvîntat pămînt al patriei iubite — mai ales acel «ritmic suie-coboriș» al plaiului nostru — a fost tălmăcită emoționant de George Enescu.

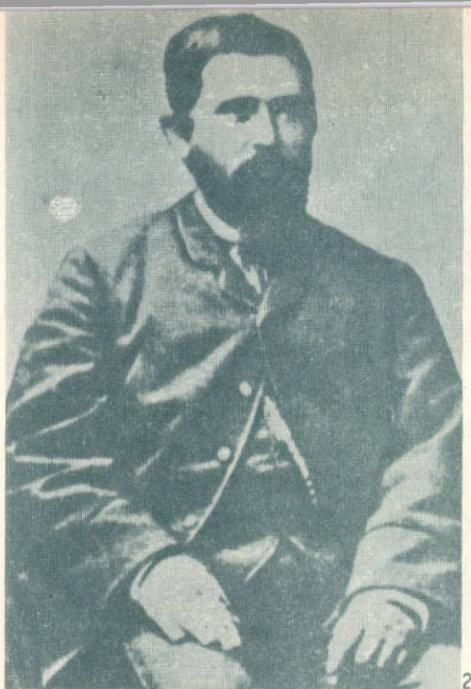
A inovat discursul sonor promovînd noi tipuri melodice, noi game, noi ritmuri — mai ales ritmurile doinelor —, noi îmbinări timbrale, obținînd un stil original, de o mare puritate. Dintre creațiile sale camerale cităm, cu precădere, Sonatele a 2-a și a 3-a pentru violină și pian, Sonata 1 pentru pian, Cvartetul de coarde nr. 2, «Impresiile din copilărie» și Simfonia de cameră, cîntețul său de le-badă, intim asociat ultimelor sale cuvinte: «mi-e dor, mi-e dor, mi-e dor»... Dintre com-

pozițiile simfonice s-au impus popularele rapsodii, cele trei suite pentru orchestră, cele trei simfonii, poemul vocal-simfonic «Vox Maris» — toate de un nobil umanism, evidențiind adesea ideea sacrificiului pentru triumful binelui.

Dar capodopera enesciană rămîne opera «Oedip», în care se relevă sensul aserțiunii în virtutea căruia omul este mai puternic decît destinul! Și în acest fel, George Enescu dedică ampla sa creație destinată teatrului liric omului, năzuințelor, bucuriilor și durerilor sale, traducînd într-un stil propriu ideea greșilor antici după care, dintre toate minunile lumii, omul este cea mai mare, cea mai răscolitoare!

Lubitor de bine, de adevăr, de frumos, militînd pentru pace în lume, Enescu a fost un mare patriot, puternic ancorat în spiritualitatea poporului român. «Orfeul moldav» nu numai că a dat artei noastre sonore un trecut, un prezent și un viitor, dar a și demonstrat că muzica poate contribui la construirea unei lumi mai drepte și mai bune. Poate de aceea, de cîte ori îi reascult muzica, gîndurile mi se îndreaptă spre tulburătoarele versuri ale poetului Ioan Alexandru:

«Orfan e omul pe pămînt
Și fără liră nu are suflare,
Și să ridice cîntecul din ea
De sinea sa se cere lepădare»...

Urmărind chiar și în li-
nii mari desfășurarea vieții
lui George Enescu, îți dai
seama că, într-adevăr, via-
ța marelui maestru s-a con-
fundat cu muzica.

S-a născut la 19 august
1881, în satul Liveni (Doro-
hoi), loc despre care spu-
nea că este «pierdut între
sălcii și mesteceni».

Părinții săi, Costache și
Maria Enescu au ve-
gheat cu adîncă dragoste
copilăria micului George.
(foto 1, 2).

Copil fiind, asculta ade-
sea lăutarii satului și apoi
reproduceau melodiile cu
o exactitate care uimea.
De cînd Enescu avea 5 ani,
asa cum îl vedem în foto-
grafia alăturată (foto 3),
se păstrează în Arhive o
compoziție a sa — o operă
pentru pian și vioară, cu
titlul «Țara Românească».

Cînd copilul împlinește
7 ani, părinții sînt sfătuiți
să-l trimită la învățătură
la Viena, oras celebru pe
atunci pentru școlile sale,
pentru tradițiile sale mu-
zicale. Remarcîndu-se repe-
de prin strălucirea talentu-
lui, prin perseverența mun-
cii, la vîrsta de 9 ani profes-
orii îi acordă dreptul spe-
cial de a urma cursurile
superioare ale conserva-
torului.

La 13 ani își continuă
studiile la Paris. Și tot la
aceeași vîrstă susține pri-
mul concert pe podiumul
Ateneului, în fața unui nu-
meros public.

Au urmat ani rodnici de
muncă, de învățătură, de

MICRO— DOCUMENTAR

mare forță creatoare pen-
tru marele artist român, ani
care l-au impus lumii în-
tregi. În februarie 1900, du-
pă primul său concert la
Paris, George Enescu și-a
atras aprecierea tuturor ma-
rilor muzicieni contempo-
rani.

Străbătînd orașele lumii,
cunoscînd triumful unor
mari succese, Enescu re-
vine an de an în țară, dînd,
neobosit, concerte. Visul
său este să-i atragă pe oa-
meii simpli spre lumea
mirifică a muzicii culte.

În imaginile din pagina
80: Dinu Lipatti, viitorul
muzician de renume mon-
dial, felicitat de Enescu

după interpretarea uimitoa-
re a «Impresiilor din copi-
lărie» (4). Apoi, împreună
cu marele violoncelist Di-
mitrie Dinicu, în 1912 (5).
O altă imagine îl repre-
zintă pe Enescu alături de
doi mari violoniști ai vre-
mii: Jacques Thibaud și
Fritz Kreisler (foto 6).

La 4 mai 1955 se stinge
un mare artist al lumii: ro-
mânul George Enescu. Cu
puțin timp înaintea săvîrși-
rii din viață, Enescu —
cel care, după propria sa
mărturisire, și-a slujit țara
cu «pana, vioara și baghe-
ta» — scria: «Mă gîndesc
tot timpul la țară, sînt cu
tot sufletul, în fiecare clipă
alături de poporul nostru».

La 4 septembrie 1958, sta-
tul român îl omagiază pe
strălucitul ei fiu prin des-
chiderea festivă a primu-
lui Festival internațional
«George Enescu».

Și tot ca un omagiu, în
cursul anului 1980, la Tes-
cani, localitate situată (la
30 km de Bacău), unde a
trăit și a creat marele E-
nescu între anii 1912 și 1946,
s-a inaugurat un mare așe-
zămint de cultură și artă
purtînd numele marelui
muzician. Clădirea, așeza-
tă într-un splendid parc, a-
dăpostește o expoziție do-
cumentară legată de viața
și creația lui George Enescu,
o bibliotecă și o disco-
tecă. Periodic, aici se orga-
nizează concerte din mu-
zica lui Enescu, sesiuni de
comunicări și simpozioa-
ne dedicate operei enes-
ciene (foto 7).

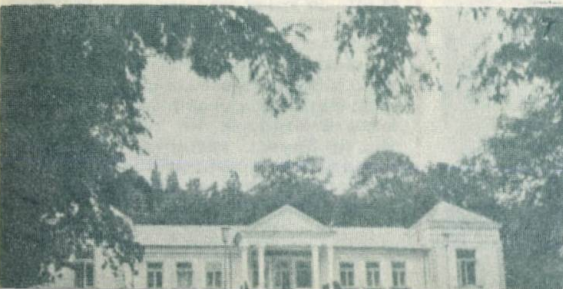
4

5

6

Nestinsa vibrație a sentimentului

CÎTEVA FRAGMENTE DIN SCRISORILE LUI GEORGE ENESCU ADRESATE MAMEI SALE NE DEZVĂLUIE IZVOARELE UNEI MARI DUIOȘII PENTRU FIINȚA DRAGĂ CARE I-A DAT VIAȚĂ.

Paris 1/14 ianuarie 1905

Hurra!

Să trăim de anul nou, în veselie și fericire, cu sănătate și viață lungă

Ghiță

Paris 9/22 ianuarie 1905

Scuză-mă, mameleben, că ieri mi se pare că nici nu ți-am scris, dar am fost grozav de ocupat: repetițiuni, lecțiuni, rendez-vousuri și seara un concert, toate aceste fără interupțiune, așa că n-am avut un moment liber. Concertul a și mers foarte bine...

Acuș dejunez la Benac, pe urmă acompaniez într-un concert compoziții de-ale mele, pe urmă cînt într-o matinee. Mă rog, lucru!

Cu sănătate și voie bună.

Ghiță

Ploiești, Simbătă dimineața 17/30 Septembrie 1905

Ei, mameleben, ți-am făgăduit c-am să te necăjesc? Iată o carte poștală cum îți plac matala; uitate ce fetiță drăguță și ce coconăși nostimi... zi și mata că nu-i frumos! Cum ai ajuns mata la Mihăileni?

Cu sănătate și veselie

Ghiță-ghiț

Paris, Vineri în 16—29 Decembrie 1905
Mamițichi,

Tare am de lucru acum! Duminică la Lille s-a petrecut de tot bine și jurnalele m-au lăudat mult; la 12 ianuarie stil nou plec la Toulouse-n sudul Franței, unde mi se cîntă Rapsodia și cînt și eu.

De-acolo concertele mele care-s la 2 și la 8 februarie stil nou trebuie să le studiez vîrtos, tare-s ocupat, așa că mă ierți dacă nu-ți scriu mult.

Sănătate și voie bună.

Ghiță

Toulouse 31 Decembrie 1905 — 13 ianuarie 1906

Cu sănătate și voie bună mameleben*), lată-mă și la Toulouse! Am plecat de la Paris alaltă seară. Am voiajat toată noaptea și ieri dimineață am sosit aici. Am tras la hotel, am dejunat și după dejun repetiție. Nu știi cît de frumos cîntă «Am un leu și am să-l beau»... de tot splendid! Deseară-i concertul; în plus de rapsodia mea executată de orchestră, eu o să le cînt un concert de Mozart, o romanță de Beethoven și o bucată de Paganini.

Mîine după dejun iau trenul și pe la miezul nopții-s înapoi la Paris. Și-apoi pe urmă încep la Colonne repetițiile simfoniei mele; gîndește-te că a cetit-o deja azi cu orchestra și eu nu eram acolo s-o aud! Ce rău îmi pare!

Cu sănătate și voie bună

Ghiță

*) = mămico, diminutiv în limba germană.

S-a întâmplat în 1881

Ultimele știri
de acum
100 de ani

IANUARIE

1

— În revista «Convorbiri literare», de la Iași, apare prima parte din scrierea cea mai valoroasă a lui Ion Creangă, «Amintiri din copilărie». În februarie și martie vor apărea părțile a doua și a treia.

Desen de C. Băbu

6

— S-a născut, la București, Ion Minulescu, viitorul poet, prozator și dramaturg. Va debuta în anul 1897, publicând poezii în revista «Povestea, vorbeii». În 1908 îi va apărea prima carte: «Romanțe pentru mai târziu». Dintre celelalte volume publicate până la sfârșitul vieții (11 aprilie 1944) amintim: «De vorbă cu

mine însumi» (1913), «Plecă berzele» (1921), «Manechinul sentimental» (1926), «Spovedanii» (1927), «Corigent la limba română» (1928), «Bărbierul regelui Midas» (1931), «Cînd doi se ceartă» (1940), «Versuri» (1940).

S

— În imobilul special construit de pe strada Italiană din București are loc solemnitatea deschiderii cursurilor Școlii Normale Superioare, înființată prin decretul publicat cu câteva zile mai înainte. Profesorul universitar I. Crăciunescu — «unul din magistri de conferințe», cum îl numesc ziarele —, precum și directorul școlii, profesorul I. Zalomit,

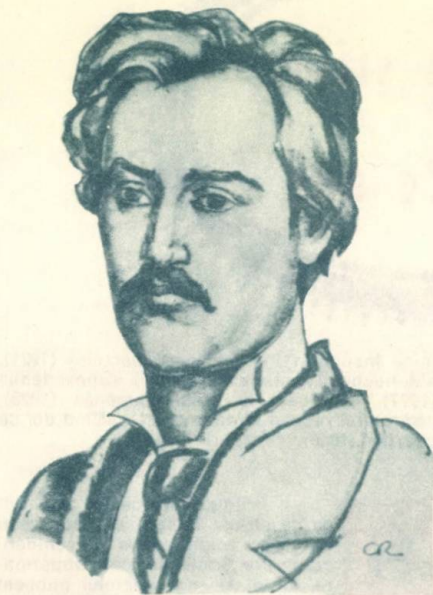

îndeamnă elevii, prin cuvinte pline de căldură, să pornească la învățătură «cu interes și cu multă stăruință, spre binele lor și al patriei».

FEBRUARIE

1

— Mihai Eminescu publică, în revista «Convorbiri literare», poemul «Scrisoarea I», continuând astfel seria marilor sale scrieri apărute în revista ieșeană («Împărat și proleter», «Crăiasa din povești», «Făt-Frumos din tei», «Călin», «Strigoi», «Povestea codrului», «Rugăciunea unui dac», «Sonete», «O, mamă» și altele).

2

— Ziarele bucureștene dau publicității proiectul de lege privind învățământul public din țara noastră, întocmit de filosoful Vasile Conta, ministrul instrucțiunii publice. Proiectul prevede, între altele: obligativitatea învățământului primar pentru copiii în vîrstă de 7–12 ani; crearea de grădinițe de copii în capitalele de județ; înființarea de școli primare în fiecare comună; fundarea de gimnazii în fiecare oraș capitală de județ; fixarea salariilor corpului profesoral (80 de lei pe lună pentru învățători, 120 pentru profesorii școlilor secundare, 300 pentru profesorii universitari); stabilirea programelor de învățămînt (la școlile primare: citirea, scrierea, geografia țărilor române, istoria națională, cele patru operații matematice, exerciții de cîntare și gimnastică).

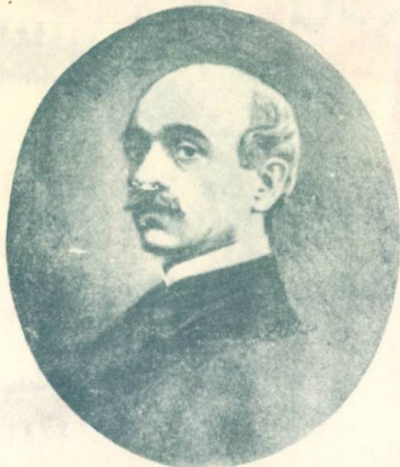
MARTIE

1

— La Facultatea de medicină din București își susține teza de doctorat unul dintre cei maieminenți studenți — Gheorghe V. Manicea. Adept al ideilor noi, revoluționare, socialiste care pătrundeau în rândurile studenților noștri, Manicea analizează în lucrarea sa aspecte ale tragice situații economice a țării noastre.

29

— Teatrul Național din București prezintă în premieră «Sinziana și Pepelea, feerie națională în cinci acte» de Vasile Alecsandri, cu muzica de George Stephănescu. În distribuție apar mari actori ai timpului: Aristizza Romanescu, Grigore Gabrielescu, Ștefan Iulian și Nicolae Hagiescu. Prin-

tre cei care apreciază spectacolul se numără și cronicarul teatral Mihai Eminescu (articolul se publică în ziarul «Timpul»).

APRILIE

1

— Se naște, la Rășinari (Sibiu), Octavian Goga. Va debuta cu poezii, la «Tribuna», în 1897 și la «Revista ilustrată», în 1898, fiind încă elev de liceu. Prima carte, «Poezii», îi va apărea în anul 1905. Va face parte din conducerea revistei «Luceafărul» (1903), apoi a revistei «Țara noastră» (1909). Va fi unul dintre principalii luptători pentru eliberarea

națională și socială a românilor din Transilvania de sub jugul imperiului austro-ungar. În 1923 va fi ales membru al Academiei Române. Marile sale poezii vor deveni cîntece populare («Bătrîni», «Noi», «Cîntece»). Va scrie și două valoroase piese de teatru: «Domnul notar» (1914) și «Meșterul Manole» (1927). Se va stinge din viață la 7 mai 1938.

IUNIE

21

— La Ploiești are loc festivitatea dezvelirii Statuiei Libertății (existentă și astăzi). Ziarele vremii ne-o descriu astfel: «Este o frumoasă statuie, lucrată din bronz, și are o înălțime de trei metri. Femeia reprezentată de artist ține în mîna stîngă un pergament cu inscripția «Constituțiunea și legea

electorală», iar în mîna dreaptă ține lancia. Pe cap are scufa republicană. În fundație s-a înzidit un pergament, pus într-o sticlă, în care se spune pe scurt istoricul statuii. În aceeași sticlă s-au depus și toate speciile de monede române, spre amintire».

IULIE

1

— La Iași apare revista științifică și literară «Contemporanul», sub conducerea profesorului Ioan Nădejde. Prin conținutul său interesant, prin valoarea articolelor teoretice și științifice, revista se impune atenției publice odată cu primele numere, astfel că ajunge repede la un tiraj de 4 000 de exemplare — cifră record pentru acele timpuri. Mai târziu la conducerea «Contemporanului» se va asocia și socialistul V.G. Morțun. Revista a apărut pînă la 1 mai 1891 și a avut ca principali

30

— La Sibiu se întrunesc conducătorii cercurilor electorale ale românilor din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș, care hotărăsc unirea celor două partide românești existente în aceste zone sub denumirea Partidul Național Român din Transilvania. Din programul partidului: lupta pentru cîștigarea autonomiei Transilvaniei; obținerea dreptului de a se folosi oficial limba română în toate activitățile, lărgirea dreptului de vot ș.a. George Barițiu va redacta un memoriu cu privire la situația românilor aflați vremelnice sub stăpînirea monarhiei habsburgice.

MAI

21

— În ședința plenară a Academiei Române, Ion Ghica prezintă un raport cu privire la propunerile făcute de secții pentru acordarea de premii autorilor, unor opere valoroase publicate în perioada 1877—1880. Prin vot unanim, marele premiu «Herescu-Năsturel» este atribuit lui Vasile Alecsandri pentru piesa «Despot Vodă», iar premiul «Heliade Rădulescu» lui Bogdan Petriceicu

Hasdeu pentru volumele «Cuvinte din bătrîni» și «Principii de lingvistică».

Revistă științifică și literară

Redactor

JOAN NADEAU

ANUL I TRIM. I
(Iulie 1887)

1A51
POLYGRAPHIC RESEARCH, Inc.
1961

AUGUST

19

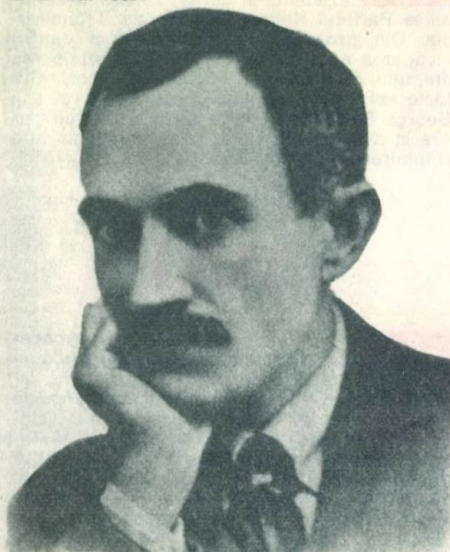
A black and white portrait of a young man with dark, wavy hair, wearing a dark suit, white shirt, and dark tie. He is looking directly at the camera with a serious expression.

În 1936 i se va prezenta, în premieră, la Paris, opera «Oedip». Va fi membru al Academiei Române și al Academiei Franceze. În cinstea sa vor fi instituite, începînd din 1958, Concursul și Festivalul internațional «George Enescu», care se desfășoară la București din trei în trei ani.

SEPTEMBRE

17

— S-a născut, la Bacău, George Vasiliu, poetul pe care-l vom cunoaște sub pseudonimul George Bacovia. A debutat în «Literatură» (1899). Primul volum de poezii, «Plumb», i-a apărut în 1916. A murit

25

A black and white portrait of a man with a mustache, wearing a suit and bow tie. The man is looking slightly to the left of the camera. The portrait is framed by a decorative border.

«Poezii», apărut în 1910. Tudor Arghezi va scrie în 1913: «Cu Cerna credem că pierе o personalitate intelectuală atotstăpînitoare și un poet de rasă mare».

OCTOMBRIE

1

— S-a născut, la Fălticeni, Eugen Lovinescu, istoric literar, critic și romancier. Principalele sale scrieri: «Pași pe nisip» (1906), «De peste prag» (teatru, 1906), «Critice» I, II (1909, 1910), «Aripa morții», roman (1913), «Note de război», «Pagini de război» (1919), «Antologie critică» (1921), «Portrete

literare» (1921), «Istoria civilizației române moderne» (1924), «Memorii» (1932), «Bălăuca», «Mite», «Diana» (romane, 1935, 1936). Eugen Lovinescu a murit la 16 iulie 1943.

4

— S-a născut George Constantinescu, creatorul științei sonicității, savant de renume mondial (socotit, în anul 1927, printre cei mai mari doisprezece savanți cunoscuți în lume). A realizat și brevetat peste două sute de invenții, aplicate pe tot globul. În 1961 a fost declarat Doctor Honoris Causa al Institutului Politehnic din București. A murit la 12 decembrie 1965.

NOIEMBRIE

21

— La București se inaugurează primul monument al unui scriitor român — cel dedicat lui Ion Heliade-Rădulescu. Solemnitatea a luat o amploare deosebită, devenind, pentru bucureșteni, «Serbarea geniului». S-au ținut cuvîntări înflăcărâte, de omagiere a «părintelui literaturii românești»; s-au depus

sute de coroane de flori; statuia a fost incinsă cu o eșarfă pe care era scris un aforism al lui Heliade. S-a bătut atunci și o medalie come-

morativă închinată lui Heliade, «cel dintîi scriitor care, pe calea literaturii, ne-a făcut să iubim limba românească».

DECEMBRIE

6

— Se înființează Societatea Politehnică, avîndu-i ca membri pe cei 52 de frunțași ai vieții noastre științifice și tehnice, care realizaseră, între altele, construcția liniei ferate Buzău-Mărășești, inaugurată în luna octombrie a aceluiași an 1881. Președinte al societății este ales inginerul Dimitrie Frunză. Societatea Politehnică a adus, în următorii cincizeci de ani, un aport valoros la opera de îmbunătățire a învățămîntului tehnic superior, la editarea multor lucrări de specialitate și la elaborarea legislației privind ingineria și tehnica românească.

CALENDAR

pe 100 de ani (1901-2000)

I.

1901—2000				ianuarie	februarie	martie	aprilie	mai	iunie	iulie	august	septembrie	octombrie	noiembrie	decembrie
01 02 03 04 05 06 07 08 09 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24	25	53	81	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
	26	54	82	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
	27	55	83	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
	28	56	84	0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
	29	57	85	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
	30	58	86	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
	31	59	87	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
	32	60	88	5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
	33	61	89	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
	34	62	90	1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
	35	63	91	2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
	36	64	92	3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
	37	65	93	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
	38	66	94	6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
	39	67	95	0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
	40	68	96	1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
	41	69	97	3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
	42	70	98	4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
	43	71	99	5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
	44	72	00	6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
	45	73		1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
	46	74		2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
	47	75		3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
	48	76		4	0	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
	49	77		6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
	50	78		0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
	51	79		1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
	52	80		2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1

II.

D	1	8	15	22	29	36
L	2	9	16	23	30	37
M	3	10	17	24	31	
M	4	11	18	25	32	
J	5	12	19	26	33	
V	6	13	20	27	34	
S	7	14	21	28	35	

CUM SE FOLOSEȘTE CALENDARUL

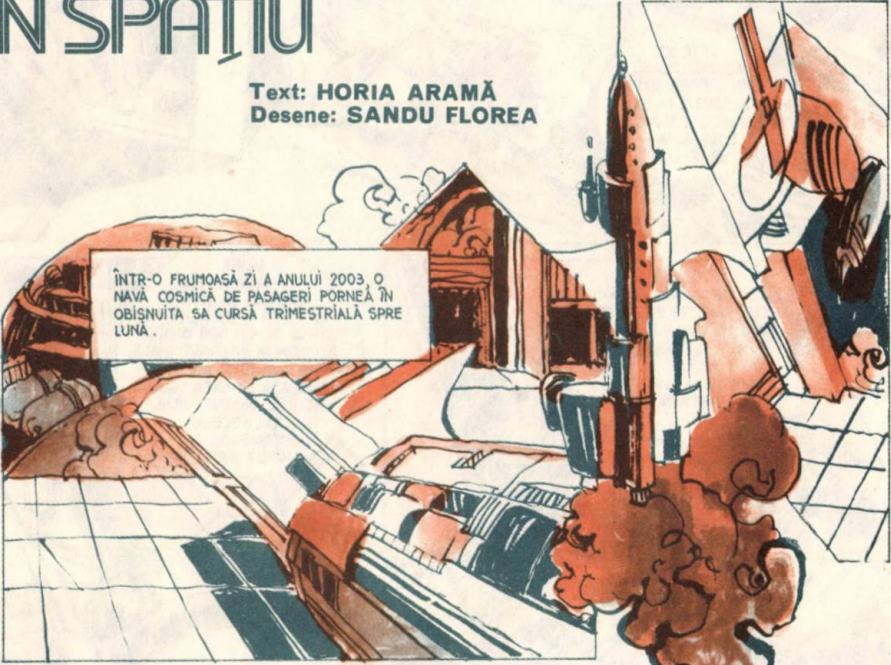
Întrebare: În ce zi a săptămânii va cădea data de 1 decembrie 1996?

Răspuns: Se caută în tabelul cu lunile (I) cifra care corespunde anului 1996 și se găsește: 0.

Se adaugă apoi această cifră la cifra zilei căutate (1) și se obține $0+1=1$. În tabelul zilelor săptămânii (II) aflăm, în dreptul cifrei 1, răspunsul: duminică.

UN CUTEZĂTOR ÎN SPAȚIU

Text: HORIA ARAMĂ
Desene: SANDU FLOREA

ÎNTR-O FRUMOASĂ ZI A ANULUI 2003, O NAVĂ COSMICĂ DE PASAGERI PORNEA ÎN OBISNUITA SA CURSĂ TRIMESTRIALĂ SPRE LUNĂ.

SCURTĂ VREME DUPĂ PORNIRE, COMANDANTUL ÎNU ȘA FĂCĂ ONORURILE GAZDEI, SEMNALIND, ÎNTRE ALTELE, CELEBRITĂȚILE CARE SE GĂSEAU LA BORDUL NAVEI SALE.

... ȘI SE MAI AFLĂ PE NAVĂ NOASTRĂ, ȘTIMAȚI PASAGERI, ELEVUL ROMÂN DINU VALER, ASTRONOM AMATOR.

NU CUMVA EȘTI DINU VALER, CEL CARE A DESCOPERIT NOUA COMETĂ?

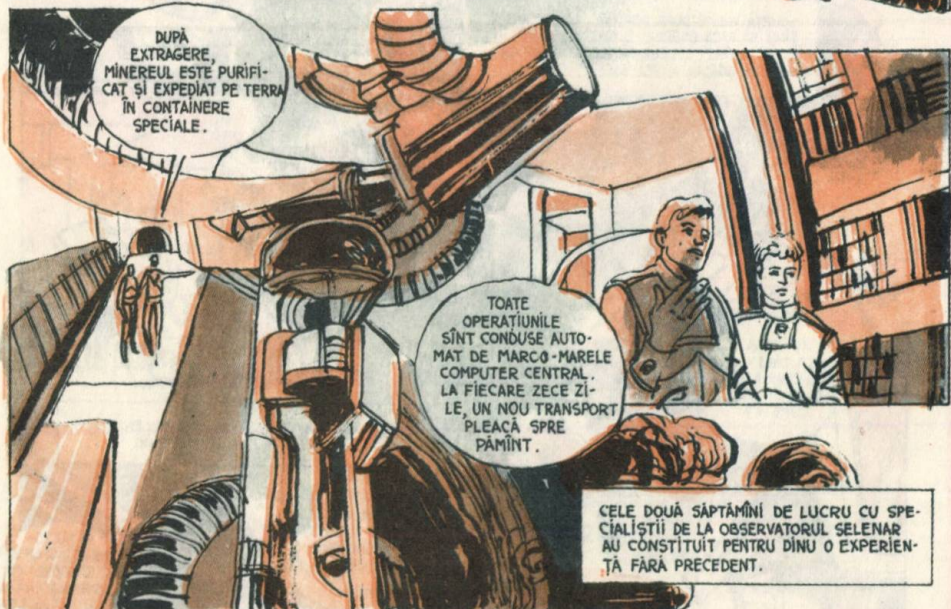
MI S-A OFERIT UN STAGIU LA OBSERVATORUL ASTRONOMIC DE PE LUNĂ...

ASTRONOMII DE LA OBSERVATORUL SELENAR ÎAU FĂCUT LUI DINU O PRIMIRE DE ZILE MARI.

O SĂ-ȚI ARĂTĂM TOT, O SĂ TE DUCEM LA TOATE UNITĂȚILE DE PE LUNĂ...

VĂ MULȚUMESC, DAR AM VENIT SĂ LUCREZ CU DUMNEAVOASTRĂ ȘI SÎNT NERĂBOĂTOR SĂ ÎNCEP.

Mina selenară

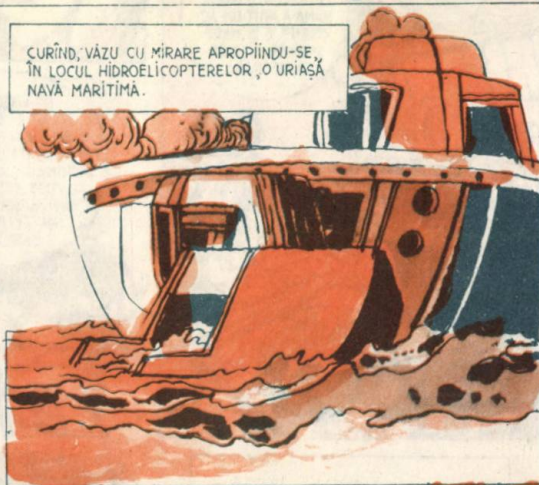

ÎN A PATRA ZI, NAVĂ AMERIZĂ. CONTACTUL CU MAREA A FOST DESTUL DE DUR, DAR DINU ERA UN SPORTIV CALIT ȘI NU UITASE NIMIC DIN ANTRENAMENTUL MINIMAL ÎN VEDEREA ZBORULUI SPRE LUNĂ.

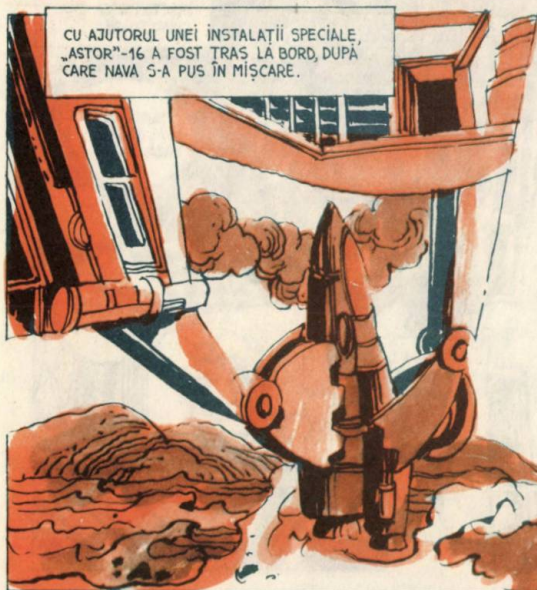

AȘTEPTÎND SĂ FIE SCOS DIN CABINĂ, DINU PRIVEA PE MICUL EI HUBLOU.

LA ORA ASTA, ÎN FIJI ABIA SE LUMINEAZĂ. AICI E MIEZUL ZILEI. UNDE MĂ AFLU?

CURÎND, VĂZU CU MIRARE APROPIÎNDU-SE, ÎN LOCUL HIDROELICOPTERELOR, O URIAȘĂ NAVĂ MARITIMĂ.

CU AJUTORUL UNEI ÎNSTALAȚII SPECIALE, «ASTOR»-16 A FOST TRĂS LA BORD, DUPĂ CARE NAVĂ S-A PUS ÎN MIȘCARE.

VEȘTEA A FACUT OCO-LUL PLANETEI.

«ASTOR»-16 A DISPARUT!

DEVIAT DE PE ORBITĂ PRINTR-O CO-MANDĂ-PIRAT, LANȘATĂ NU SE ȘTIE DE CINE, TRANS-PORTUL NR. 408 AL AGEN-TIEI MONDIALE A ENER-GIEI A PIERIT ÎN MARE! LA BORD SE AFLA UN PASAGER!

DACĂ MAI TOATE STATELE ADERĂ LA CONVENȚIA INTERNAȚIONALĂ A ENERGIEI ȘI EXPLOATAU ÎN COMUN RESURSELE PĂMÎNTULUI ȘI ALE LUNII, UNELE GRUPURI MONOPOLISTE FACEAU CELE MAI HAZARDATE MANEVRE PENTRU A-ȘI PROCURA RESURSE ENERGETICE SUPPLEMENTARE ȘI A-ȘI SPORI ASTFEL BENEFICIILE. SPRE A FACE FAȚĂ ACESTEI CERERI, ÎN CÎTEVA PUNCTE DE PE GLOB FUNCȚIONA O ADEVĂRATĂ „BURSA NEAGRĂ” A ENERGIEI.

Confruntarea

INTERPOLUL ERA GATA SĂ ÎNREGISTREZE ORICE ÎNVINGERE PE PIAȚA URANIULUI.

VINDEM ?

PREA DE-
VREME. MAI AS-
TEPTĂM.

DEPARTE DE A SE RESEMNA, DINU CEREA
CU VEHEMENTĂ SĂ FIE ELIBERAT. SE GÂN-
DEA NUMAI LA MAMA LUI, CARE, DESIGUR,
ÎL SOCOTEA PIERDUT.

DAȚI-MI
DRUMUL! NU
AVEȚI DREPTUL!

„GORILELE” CARE ÎL PĂZEAU SE PRĂPĂDEAU DE
RIS ASCULTÎNDU-Î PROTESTELE. UNEORI CĂ-
DEAU ÎNSĂ PE GÎNDURI.

AI AUZIT ?
SE OFERĂ O RE-
COMPENSĂ GROZAVĂ
CELOR CARE AJUTĂ
LA DESCOPERIREA LUI
DINU VALER !

STAȚI PE
SCAUNUL TĂU ȘI
AI GRIJĂ SĂ NU FIE
UNUL ELECTRIC !

DUPĂ PRIMELE ZILE DE DEZNĂDEJDE, DINU
SE RECULESE. TREBUIA SĂ ÎNTEPRINDĂ
CEVA.

V-AR DERANJA
DACA MI-ĂȚI DA ÎNA-
POI BAGAJELE ? NU
AM NICI O ARMĂ ÎN
ELE . PUTEȚI
CONTROLA.

E CURAT...

COMPARÎND INDICAȚIILE CEASULUI SĂU CARE ARĂTA ORA DIN FIJI CU OBSERVAȚIILE PROPRII ASUPRA CLIMEI, A CERULUI DIURN ȘI A CELUI NOCTURN, DINU REUȘI ÎN CELE DIN URMA SĂ DESCOPERE ZONA GEOGRAFICĂ ÎN CARE SE AFLA. ÎȘI MAI AMÎNTEA CELE ÎNVĂȚATE ÎN CERURILE PIONIEREȘTI. SACRIFICÎNDU-ȘI RADIOUL, MINICALCULATORUL ȘI MEMORIZATORUL ELECTRONIC, ÎȘI ÎMPROVIZĂ UN EMITĂTOR ȘI TRANSMISE UN MESAJ MORSE.

VORBEȘTE DINU VALER. SÎNT CAPTIV ÎNTR-UN PUNCT AVÎND URMAȚOARELE COORDONATE APROXIMATIVE... „ASTOR”-16 A FOST TRANSPORTAT CU O NAVĂ-CONTAINER TIP 98K314...

ZECI DE RADIOAMATORI ÎNREGISTRĂRĂ MESAJUL. PUȚINI MAI UTILIZAU ALFABETUL MORSE, DAR FIECARE ÎȘI AVEA MICUL SĂU DECODOR UNIVERSAL, ASTFEL ÎNCÎT VESTEA CĂ DINU „A VORBIT” A FĂCUT OCULUL PLANETEI.

GORILELE² AU PRIMIT O LECȚIE UȘURĂTOARE PENTRU NEGLIȚENȚA LOR.

CUM ERA SĂ GHICIM CĂ ASTRONOMUL SE PRICEPE LA ELECTRONICĂ?

DINU A FOST MUTAT GRABNIC ÎN ALTĂ ASCUNZĂTOARE, LA MII DE KILOMETRI DISTANȚĂ. PRUDENT, ASCUNSESE ASUPRA SA CE MAI PUTUSE SALVA DIN MÎNUSCULUL EMITĂTOR.

SĂ TRANSMITĂ UN ALT MESAJ AR FI FOST ÎMPOSIBIL. DE ALTFEL, NU MAI ȘTIA UNDE SE AFLĂ, IAR NOUA LUI ÎNCHISOARE NU AVEA NICI MĂCAR FERESTRE. CE ERA DE FĂCUT ?

MESAJUL LUI DINU PUSESE ÎN MIȘCARE ÎNTREAGA PLANETĂ. TÎNĂRUL TREBUIA SALVAT, IAR PRĂDĂTORII DE URANIU ANIHILAȚI.

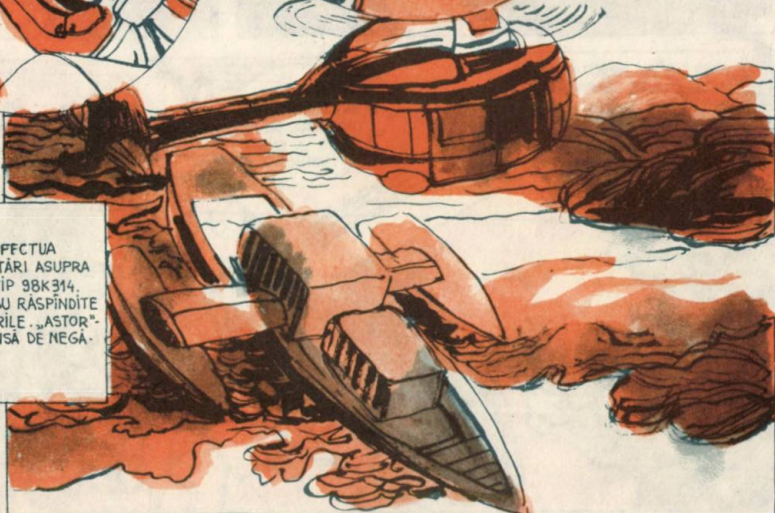
A 28-A ZI DE CAPTIVITATE A LUI DINU VALER !

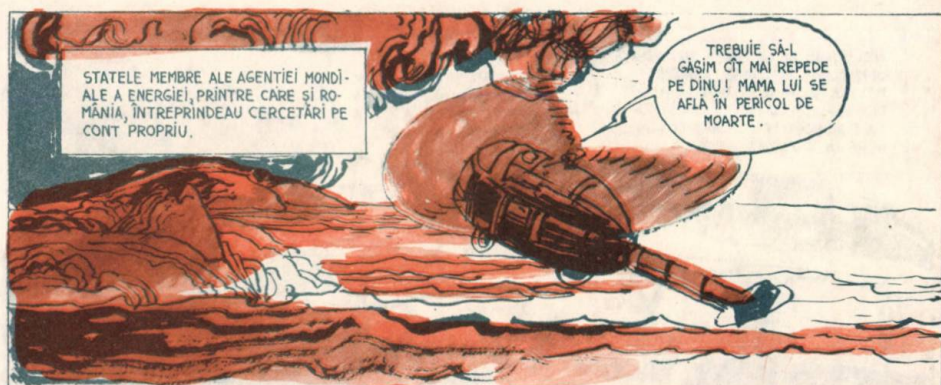

ȚÎT VOM MAI TOLERA PIRATERIA URANIULUI ?

DUPĂ CERCETĂRI ÎNTENSE ORGANIZATE PE BAZA DATELOR DIN MESAJ, ASCUNZĂTOAREA PE CARE RĂUFĂCĂTORII O PARĂȘISERĂ A FOST DESCOPERITĂ, PEA TÎRZIU.

INTERPOLUL EFECTUA VASTE CERCETĂRI ASUPRA NAVELOR DE TIP 98K314. ACESTEA ERAU RĂSPINDITE PE TOATE MARILE „ASTOR”. 16 RĂMÎNEA ÎNSĂ DE NEGĂSIT.

STATELE MEMBRE ALE AGENTIEI MONDIALE A ENERGIEI, PRINTRE CARE SI ROMANIA, INTREPRINDEAU CERCETARI PE CONT PROPRIU.

TREBUIE SA-L GASIM CIT MAI REPEDE PE DINU! MAMA LUI SE AFLA IN PERICOL DE MOARTE.

INEVITABIL, BANUIELILE SE STRINGEAU IN JURUL TARILOR CARE NU ADERASERA LA AGENTIE.

OAMENII POLITICI ISI AMINTIRA INCERCARILE REPETATE ALE GUVERNELOR REACTIONARE DIN ACEASTA TARĂ DE A CONSTRUI BOMBA ATOMICA, IN VREME CE IN RESTUL LUMII INARMAREA NUCLEARA FUSESE INTERZISA.

NU VOM ADMITE RELUAREA CURSEI INARMARILOR NUCLEARE!

A FOST INSTITUITA O ADEVARATA BLOCADA MARITIMA SECRETA. ZECI DE SUBMARINE CIRCULIND IN APELE INTERNATIONALE SUPRAVEGHEAU CAILE DE ACCES.

CE CAUTI LA LOCATOR? E O NAVĂ BANALĂ, NU UN 98K314!

SERIOS? EU AS ZICE CA NU-I DELOC BANALĂ. IA TE UITA! CONTAINERE TIP „U”!

NICI O NAVĂ DE TIP 98K344 NU A FOST SEMNALATĂ. ÎN SCHIMB, LA BORDUL MAI MULTOR NAVE DE TRANSPORT RADIOGRAFIATE CU UNDE GRAVITAȚIONALE AU FOST DESCOPERITE CONȚINERE DE O FORMĂ SPECIFICĂ.

ATENȚIUNE! NAVĂ E SE-CHESTRATĂ ȘI ECHIPAJUL A-RESTAT LA BORD! NICI O MANEVRA! SÎNTEȚI ÎN BĂTAIA ARTILERIEI NOASTRE!

URANIUL PIERDUT A FOST RECUPERAT. DINU ÎNSĂ RĂMÎNEA DE NEGĂȘIT. ÎNTR-O ZI, MAI MULȚI COPII DIN MOZAMBIK S-AU PLÎNS CĂ PE LUNGIMEA DE UNDĂ REZER-VATĂ PRIN CONVENȚIE INTERNAȚIONALĂ RADIOAMATO-RILOR ÎNCEPĂTORI ESTE EMIS UN SEMNAL CONTINUU, FĂRĂ NICI O MODULAȚIE, CARE-I ÎMPIEDICĂ SĂ LUCREZE.

EL TREBUIE SĂ FIE! DINU VALER! REPEDE LOCATOARELE RA-DAR DE LUNGĂ DISTANȚĂ!

DIP!
DIP!

DIN AVIOANE ȘI ELICOPTERE, SURSA A FOST RAPID IDENTIFICATĂ. VALORIFICÎND ULTIMELE PIESE DE RADIO SALVATE DE LA DISTRUGERE, DINU FĂCUSE O ULTIMĂ ÎNCERCARE DE A SEMNALA UNDE SE AFLĂ.

CUM AI FĂCUT?

TREBUIA SĂ REUȘESC ȘI AM REUȘIT!

ÎN MAI PUȚIN DE ZECE ORE, DINU ERA ÎN BRAȚELE MAMEI SALE.

ACUM SÎNT CĂ O SĂ MĂ FAC BINE!

SFÎRȘIT

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI CUTEZĂTORII

Schiță de CALIN GRUIA

Venisem, ca de obicei, în vacanță la bunicul. Îmi place mult să stau la țară. Deși m-am născut la oraș, satul are pentru mine un farmec deosebit. În ziua aceea trebuia să ud legumele și zarzavaturile de lângă casă. Nu era greu. Doar scoteam căldarea din fântină și o turnam într-un jgheab și apa pornea singură prin niște adincituri. Invenții de-ale bunicului, care toată ziua meșteștește cite ceva. Ba taie cu ferăstrăul, ba bate cu ciocanul, ba ia săpăliga, ba târnul. Când face pauză, își strigă porumbelii, dar când vede că se obrăznicesc îi alungă de pe umeri, de pe creștet sperindu-i cu foile ziarului. La mine nu vin, oricât i-aș striga și oricâte grăunțe le-aș făgădui. Nici rațele, nici găinile, nici cei doi purcei nu mă cunosc. Numai Tug se apropie de mine, puțin important și bănuitor, puțin plin de umilințe și lingșeli. Din pricina zădufului nu prea aveam chef de lucru și abia învîrteam butucul de care era prins lanțul căldării. Tug, care venise să bea apă proaspătă, începu să mirie, să-și arate dinții și apoi se repezi spre poartă, unde un băiat de seama mea, cu o pălărie mare de paie, îmi făcea semne cu mîna. Am alungat cîinele și l-am pofțit în curte pe băiat.

— Alexandru, așa mă cheamă, spuse băiatul, și crăp de urît. M-au lăsat și pe mine singur. Și n-am ce face. Nu-i chiar afit de grozav să fii adus la bunic. Îi văd

numai seara. Dimineata găsesc un caiet în care mi se spune ce am de făcut, unde-s pîinea, laptele, borșul și în care mi se atrage atenția să fiu numai ochi, să nu dau foc casei atunci cînd fac jumări. Într-un borcan de lut am bucăți de carne prăjită în untură... Și pe urmă mîinac agrișe, să-mi degresez dinții. La țară nu-i ca prin unele cărți. Oamenii muncesc, nu glumă! Prășitul e ca un atac la baionetă. Tu ce faci ?

— Ud zarzavaturile — i-am răspuns.

— E greu ? — mă-ntreabă Alexandru.
— Greu ? Cum să fie greu ? Nu-i nimic mai ușor pe lume decît să scoți apă din fîntină. Dar îți trebuie o mare pricepere. Dacă ești nătăflet, te poți lovi cu manivela butucului peste nas.

— Ai mei nu-mi dau voie să scot apă. Îmi lasă căldarea plină și pun lacăt la capac. Se tem să nu mă-nec... Mă lași și pe mine să învîrtesc puțin ?

— Nu știu ce să zic... Dar, fie ! Și numai o căldare. Mai mult nu pot să te las.

Alexandru s-a rugat, eu m-am făcut că nu mă simt bine dacă nu învîrtesc butucul și, de la o vorbă la alta, cu tocmeli, cu făgăduieli, băiatul a scos peste douăzeci de căldări, una după alta, încît zarzavaturile și legumele bunicului s-au văzut pînă la gît în apă.

— E grozav ! — spuse Alexandru, gîfîind. Și ce invenție cu canalele astea ! Ca la asiro-caldeenii... Principiul diferenței de nivel respectat la centimă. Și, după ce-și făcu vînt cu pălăria de paie, spuse cu un fel de părere de rău : Și nu se-nîmplă nimic deosebit în satul ăsta. De aproape două săptămîni îmi petrec aici vacanța. M-au dus bunicii la o nunță, dar n-am putut să joc, m-au dus la o înmormîntare, dar n-am putut să plîng. Am făcut cunoștință cu cîțiva băieți, dar sînt ocupați pînă peste cap cu treburile gospodărești... Și stau de unul singur. Ascult tranzistorul, mă uit pe dealuri, dau muștele afară din odaie și dorm. Bunicii mei n-au bibliotecă. Tu ce faci în restul zilei, cînd isprăvești cu udatul ?

— Eu ? Și am repetat de mai multe ori întrebarea, ca să găsesc un răspuns cu care să-l dau gata. Eu ? Eu ? Eu scriu o carte !

— O carte, tu ? ! Și despre ce ? — făcu ochii mari, de mirare, Alexandru.

— Despre ce ? Sînt atîtea. Vezi dealul acela din zare ? Alexandru clătină din cap că-l vede... Numai despre el am umplut un caiet. Bătălii, în vechime, zale de fier în rădăcinile copacilor, o comoară care nu poate fi găsită, un fluviu subteran care se aude uneori bolborosind ca o oală cu apă pusă pe foc ; un iatagan cu două tăișuri dintr-un metal necunoscut cu trei desene pe el și care nu rugineste nici în oțet, o brătară de argint care a aparținut unui braț cît cireșul din poartă. Probabil e de pe vremea uriașilor. Un fluier dintr-un fegur de inorog din care nici unul din cei ce-au încercat n-a putut cînta... Apoi o potcoavă cît gura hornului... Dar cel mai ciudat lucru se pare a fi călărețul care stă de mii de ani călare pe calul său. Cei care au dat de el voind să facă o fîntînă, l-au lăsat la locul lui și au astupat groapa. Ciudate par și virfurile de săgeți pe care se mai cunoaște veninul în care 'au fost muiate. Un venin verde, așa ca vopseaaua gardului.

— Dar gardul e albastru, mi-o reteză Alexandru.

— Nu-i vorba de gardul nostru. Cum, n-ai văzut nici un gard dat cu verde ?

— Ba da. Parcă... Dar cum te-ai apucat de scris ? Ai întrebat pe cineva, ai găsit arhive, cronici, manuscrise ?...

— Mai puțin. Oamenii știu povestea locurilor, dar să nu-i întrebi, așa, dintr-o dată, că nu-ți spune nimeni nimic. Cînd plouă și nu pot intra în ogoare, atunci trebuie să ai urechi... Și mai este și alt secret al scrisului : acela cu care dintr-o monedă veche faci un iarmaroc vestit, iar dintr-o cărămidă o cetate întreagă cu căpetenie cu tot.

— Ai vrea să-mi citești și mie ceva din cartea ta ? — mă ispită Alexandru.

— Reget. Pînă nu-i gata, nu citesc nîmănu. Nu te supăra. Am material mult. Nici nu mă gîndesc să plec de la bunicul meu pînă în septembrie... Dau la rațe, la găște. Nu se poate plăcere mai mare decît să vezi purceii mîncînd. Ud zarzavatul. Și pe urmă, fuga la scris. În casă e o liniște de-ți auzi inima... Uneori și cite-un bărzăune.

Alexandru a zîmbit și m-a întrebat :

— Joci șah ?

— Eu ? Eu să nu joc șah ? Am fost campionul clasei. N-aveam rival. Dar acum n-am timp pentru șah. Scrisul te face să renunți...

Mi-a părut rău pe urmă că i-am spus verzi și uscate ca să mă grozăvesc un pic. Nu știam dacă m-a crezut ori nu. Mi-a strîns mîna și a ieșit pe poartă. Și nu l-am mai văzut pe nicăieri. Și cum nu-l întrebam unde șade, nu l-am putut căuta. O fi plecat ! Îmi ziceam. Vrea să audă tramvaiele, mașinile, zgomotele orașului. Eu îmi găseam în fiecare zi de lucru. Ba mai descoperisem și-o baltă. De scris, nu scriam decît acasă și unor colegi. Dar într-o dimi-

neață cu arșiță m-am pomenit cu Alexandru la poartă. Ținea în mînă un caiet și-și făcea vînt cu pălăria de paie.

— Bună, Emile ! Îmi spuse el.

— Te-ai întors ? Îl întreb eu.

— N-am fost plecat nicăieri. M-am apucat de scris. Dacă ai timp, aș vrea să-ți citesc ceva. Un fel de compunere, o povestire poate. Nu-mi dau seama. E prima încercare. Știi, m-am înșelat atunci cînd am crezut că-n satul ăsta nu se-ntîmplă nimic. Și cîte n-am aflat !

L-am ascultat cum vreo oră, pe Alexandru. Cu fiecare pagină pe care o întorcea, simțeam cum îmi ard obrații : ceea ce-mi citea nu semăna a compunere școlarăască. Atunci cînd a isprăvit, l-am felicitat. Emoționat, Alexandru își ștergea fruntea cu o batistă albastră.

— Datorită ție, Emile ! Este, într-adevăr, o mare bucurie că poți scrie despre tot ce vezi și auzi. Și, mai ales, despre tot ce gîndești tu. Desigur, eu nu am încă experiența ta.

Eram gata să-i spun adevărul, dar n-am avut destul curaj.

A doua zi Alexandru a plecat din sat. Primise o telegramă. La vreo săptămînă însă am primit și eu o scrisoare. Printre altele, îmi spunea : „Știu că nu scrii nici o carte și că nici n-ai scris, dar asta n-are nici o importanță. Povestile și scornelile tale mi-au descoperit fruntea, mi-au dat încredere în mine și scriu cu adevărat ceva care-mi place. Îți mulțumesc și aștept să treci pe la mine, pe-acasă.“

Îmi făcusem oare un prieten ?

★ ★ ★

AVALANȘA CU... LICURICI

Povestire adevărată
de MIHAIL ECOVOIU DOREANU

Știu că toți cititorii, mari sau mici, tineri sau vîrstnici, spun despre noi, scriitorii, că inventăm tot felul de povești și că fantezia noastră bogată îi ține pe sărmanii cititori încordați ore în șir urmărind cu sufletul la gură descifrarea unui mister. Da, așa susțin cei mai mulți cititori, dar spre norocul nostru se mai găsesc și oameni care au văzut cu ochii lor unele întîmplări, adevărate minuni, care întrec cu mult fantezia scriitoricească. Pe unele le pot explica diferite legi ale științei, și e bine, oftezi ușurat, altele rămîn adevărate mistere, de care ne stă gîndul agățat vreme îndelungată,